

D E

VOCABULI „ANIMUS”

apud

T. Maccium Plautum

usu.

Scriptit

IOANNES GUZDEK.

A. MDCCCXCI.

ms. 4. 11. 11

Maioris perspicuitatis causa dissertatiunculam hanc in partes sex dividendam putavi, quarum prima continentur quaedam in universum de nominibus „animus“ et „anima“ dicta. Proximis vero tribus capitibus disseretur de animo, secundum eas, ex quibus constat, facultates: intellegendi ratiocinandique sive cogitandi, — concupiscendi appetendique et sentiendi. Paragrapho quinto res erit de antiqua locativi forma: „animi“, quæ a Plauto pro formula: „in animo“ usurpatur. Res denique ad finem perducetur capite sexto, quo aliquot de nomine „animus“ apud Plautum cum variis adiectivis atque epithetis copulato observationes comprehenduntur.

Quam quidem divisionem amplexus sum ductus auctoritate doctorum virorum ut A. Gerberi et A. Greefii, qui in lexico Taciteo Lipsiæ 1877. sqq. edito similem servaverunt ordinem; contuli quoque in meam rem Car. Ern. Georgesii opus: „Thesaurus der classischen Latinität, ed. Lipsiæ 1854., porro Reinh. Klotzii vocabularium latinum ed. Brunsvigæ 1858., et Aeg. Forcellini lexicon lat. ed. Prati 1869—75. Præsto mihi denique fuit in hac dissertatiuncula conscribenda Mergueti opus: „Lexicon zu den Reden des Cicero“ Ienæ 1873. sqq.

I.

Vocabulum „animus“ intellegitur sensu pleniore ac latiore, quam femininum „anima“, quæ magis animale seu spirabile principium omnium animantium, tam hominum, quam animalium, exprimit, cum „animus“ potius exprimendo morali principio, quod solum homini est proprium, inserviat. Itaque „anima“ præsertim spirando et sentiendo in homine manifestatur, „animus“ autem imprimis in actionibus hominum quæ facultatibus intellegendi ratiocinandique, concupiscendi appetendique, sentiendi etc. consistunt, apparet. Occurrit autem apud nonnullos Romanorum scriptores vocabulum „animus“ ita usitatum, ut potius nomen „anima“ expectandum sit, mox vero additum quoddam attributum clare ostendit, vocem illam sensu minus usitato adhibitam esse: e. g. Cic. nat. deor. II. 6, 18: „quin et humorem et calorem, qui est fusus in corpore et terrenam ipsam viscerum soliditatem, animum denique illum spirabilem, si quis quærat, unde habeamus, apparet“ etc., ubi nomen „animum“ omisso adiectivo „spirabilem“, quid denotet, ex ipso contextu erui haud facile potest.

Attamen apud Plautum invenimus exempla, ubi nomen „animus“ facultatem hominis sentiendi ac spirandi, omnibus animantibus communem, sine ullo additamento significare, ex ipso contextu perspicuum est. Quo fit, ut vox „animus“, cum propior accedat significatione ad vocabulum „anima“, idem denotet ac vitam, sive facultatem sentiendi. Quam significationem hæc fere exempla ex Plauto sumpta comprobare videntur:

Amph. 1) 724.: „animo si male esse coeperit;“

„ 1058.: „animo malest.“

Cure. 174.: „nisi mors meum animum abs te abalienaverit.“

Cure. 312. sq.: „animo malest — Vin aquam?“

Epid. 204.: „animo malest.“

Mil. gl. 1331. sq.: „animo male factumst huic repente miseræ“.

Pseud. 952.: „credo animo malest ædibus.“

Rud. 510.: „perii, animo male fit.“

Truc. 365.: „ita animo malest.“

At non solum apud Plautum, sed etiam apud alios Romanorum scriptores nomen „animus“ tali significatione usitatum occurrit: e.g. Verg. Aen. X. 487.: „una eademque via sanguis animusque sequuntur“ —, Ovid. Metam. X. 459.: „fugitque et color et sanguis animusque reliquit euntem.“ Ib. XIV. 177. Cæs. bell. gall. VI. 38.: „reliquit animus Sextium gravibus acceptis vulneribus.“

Cum vero animus sit pars hominis nobilior, incorporea, immortalis, (de quo Cic. Tusc. I. 9.: „illum ab anima dictum esse, hoc est a vita, quia eatenus inesse in nobis animus intellegitur, quatenus in vita sumus“,) propterea vox „animus“ sæpius significatione idem atque vox „mens“ valere videtur. Quin, apud Plautum non desunt loci, quibus nomina: „animus“ et „mens“ inter se coniuncta occurrunt, ita quidem, ut „animo“, ut notione latiore, ali-

1) Numeri versuum citantur ex recens. Plauti fabularum Fr. Rit-schelii et sociorum, praeter Cistellariam ex recens. Gronovii Lips. 1760., et fragm. ex recens. Winteri Bonnae 1885.

quid generale, „mente“ autem, ut notione angustiore, aliquid singulare exprimatur. Quod declarare videntur haec exempla:

Bacch. 509.: „sed satine ego animum mente sincera gero.“

Cist. II. 1, 5. sq.: „exanimor, feror, differor, distrahor, diripior, ita nubilam mentem animi habeo.“

Epid. 530.: „Paupertas, pavor territat mentem animi,“ — al.

Simili modo eodemque sensu atque apud Plautum invenimus etiam apud alios Romanorum scriptores verba: „animus“ et „mens“ inter se coniuncta, ut e.g. Cic. r. p. II. 40, 67: „At vero ea, quæ latent in animis hominum, quæque pars animi mens vocatur“ etc. Tac. Germ. 29.: „mente animoque nobiscum agunt.“ Id. Hist. I. 84.: „quem nobis animum, quas mentes inprecentur?“ Lucret. III. 6, 15.: „cur animi nunquam mens consiliumque nascitur in capite;“ cl. ibid. IV. 758, V. 150, al. Catull. 65, 3: „nec potis est dulces Musarum expromere fetus mens animi“.

Sæpe tamen vocabulum „mens“ hoc modo voci „animus“ adiungitur, ut „mens“ eximiam, singularem, principalem animi partem denotare videatur, e. g.:

Trin. 454.: „satin tu sanu's mentis aut animi tui?“

Tum specialis notio „mens“ prægreditur universalem: „animus.“

Eadem loquendi ratio frequens trita apud alios scriptores occurrit: e.g. Terr. Andr. I. 1, 137: „mala mens, malus animus.“ Cic. sen. 11, 36.: „nec vero corpori soli subveniendum est, sed menti atque a-

nimo multo magis.“ Id. Tusc. III. 5, 11; Liv. 37, 45; Ennius apud Gellium 19, 10.: „studet ibi, mentem atque animum delectat suum.“ Cæs. bell. gall. I. 39; Id. bell. civ. I. 21; Verg. Aen. VI. 11; Hor. ep. 14. 8; Gell. II. 1; XV. 2 etc.

Ad hunc modum coniuguntur inter se nomina: „animus“ et „sententia,“ ubi gen. „animi“ universalem exprimens notionem, singularem „sententia“ præcedit, e. g.:

Merc. 441.: „Potin ut ne licitere advorsum mei animi sententiam?“

Merc. 597.: „Nimis tardus est advorsum mei animi sententiam.“

Poen. 1411.: „si quid dixi iratus advorsum animi tui sententiam.“

Rud. 587.: „præter animi, quam libuit sententiam.“ al.

Pari modo invenimus coniuncta inter se nomina: „animus“ et „ingenium,“ e. g.:

Bacch. 1.: „Quibus ingenium in animo uti-
lest,“ quo casu quoque „animus“ habet universalem
notionem, „ingenium“ autem aliquid singulare signi-
ficat. Eandem nominum: „animus“ et „ingenium“
collationem legimus apud Tacit. Dial. de orat. 1:
„dum formam sui quisque et animi et ingenii red-
derent.“ Ibid. 21.: „videmus in quantum indicio eius
vis aut animi aut ingenii suffecerit,“ al.

II.

Praemissa prima et quasi generali dissertatiunculæ nostræ parte, transeundum nobis esse puta-

mus ad ea exempla exponenda, ubi nomen „animus“ exprimendis singularibus animi facultatibus inservit. Qua in re explananda secutus sum antiquos Romanorum scriptores, qui duo potissimum animi facultatum genera statuunt: unum spectat animum intellectu ac ratione præditum, quo sensu accepto animus vocatur ab iis „rationis particeps,“ — alterum vero spectat animum sensu præditum ideoque voluptatibus ceterisque animi motibus, ut amori, odio, iræ, desiderio, timori, audaciæ, superbiæ, qui ratione coërcendi sunt, obnoxium. Hic animus ab illis „rationis experts“ appellatur. Præter ceteros Cicero pluribus locis de hoc duplici nominis „animi“ genere dicit, imprimis Tusc. II. 21, 47. his verbis: „Est enim animus in partes tributus duas; quarum altera rationis est particeps, altera experts.“ Id. off. I. 36, 132.: „Motus autem animorum duplices sunt: alteri cogitationis, alteri appetitus. Cogitatio in vero maxime versatur; appetitus impellit ad agendum. Curandum est igitur, ut cogitatione ad res quam optimas utamur, appetitum rationi obedientem præbeamus;“ cl. ib. I. 28, 101.: „Duplex est vis animorum atque natura: una pars in appetitu posita est, quæ est *δρμη* græce, quæ hominem huc et illuc rapit, altera in ratione, quæ docet et explanat, quid faciendum fugiendumve sit. Ita fit, ut ratio præsit, appetitus obtemperet;“ cl. Ib. IV. 5, 10; Id. fin. II. 34, 115, al. Quidam vero Platonem secuti animi naturam triplicem esse contenderunt, ita, ut animo rationis experti et vim sentiendi tribuerent. Quæ divisio haud probatur Ciceroni, qui Tusc. I. 11, 20. hæc

monet: „Plato triplicem finxit animum, cuius principatum, id est rationem, in capite sicut in arce posuit, et duas partes ei parere voluit: iram et cupiditatem, quas locis disclusit: iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit.“ Id. de div. I. 29, 60. sq., passim.

Nos vero auctoritatem doctorum virorum recentioris ævi, quorum supra mentionem fecimus, secuti, loquemur proximo loco de animo facultate intellegendi ratiocinandique prædico, quam animi vim latini scriptores singillatim per „mens animi“ seu simpliciter per „mens“ exprimunt. Huc pertinent illa exempla apud Plautum, quæ iam antea capite primo collegimus, ubi nomen „animus“ cum vocibus „mens“, „sententia“, „ingenium“ collatum occurrit. Neque vero hoc loco silentio prætermittenda sunt exempla, ubi nomen „animus“ eadem significatione ac vocabulum „mens“ usitatum reperimus. Quoniam autem eiusmodi exempla innumerabilia sunt, ne longiores in ea re simus, pauca tantum proferemus.

Aul. 178.: „Præsagibat mi animus.“

Bacch. 528. sq.: „Nam illud animus meus miratur, si a me tetigit nuntius, quid remoretur.“

Bacch. 679.: „Animus iam istoc dicto plus præ sagitur mali.“ (cf. „animus præsentit“ apud Cic. Rabir. 29, vel „animus angitur“ Id. Arch. 29).

Colax frg. II. v. 43. pag. 32.: „aliter in animo habent.“

Epid. 538.: „quam animus retur meus.“

Men. 1082.: „nam nisi me animus fallit“; (cfr. Cic. Sex. Ros. 48. eundem dicendi modum.)

Merc. 890.: „Quid si mi animus fluctuat?“

Pseud. 1052.: „nunc demum mi animus in tuto locost.“

Rud. 614.: „animus miratur meus.“

Huc pertinet quoque gen. „animi“ ex adiectivis: „inpos,“ „lassus“ et „miser“ suspensus, e. g.:

Bacch. 614.: „incredibilis inposque animi.“

Cas. 629.: „Eripite isti gladium, quae suist sibi inpos animi.“

Cist. II. 1, 8.: „ita me amor lassum animi ludificat.“

Ibid. IV. 2, 3.: „Itaque petulantia mea me animi miseram habet.“

Men. 110.: „Ni mala, ni stulta sies, ni indomita inposque animi.“

Truc. 828.: „mihique ignoscas, quod animi inpos vini vitio fecerim.“

Maxime vero trita atque usitata est apud Plautum loquendi consuetudo: „animum advortere,“ quod praeterea cum aliis dicendi formulis iunctum invenimus. Qui dicendi usus, sermonem vulgarem magnopere redolens, in singulis Plauti fabulis quam saepissime occurrit; nec raro fit, ut in locos, quibus intra paucos versus repetatur, incidamus. Sic in Capt. 383. et post quinque versus i. e. 388. hanc ipsam locutionem: „animum advortas volo,“ in Pseud. etiam post quattuor versus i. e. 152. et 156. repetitam legimus.

Huc pertinent haec quoque exempla:

Amph. prol. 38, 95; 393.

Asin. 332.

Bacch. 753, 992.

Capt. 967.

Cas. 363, 393, 413.; prol. 29.

Cist. II. 1, 35.

Cure. 635, 701.

Epid. 205, 215, 456.

Men. 5.

Merc. 11, 302, 968.

Mil. gl. 382.

Most. 399.

Pers. 116.

Poen. 3, 591, 1251.

Pseud. 32, 152, 156, 187, 210, 230, 277, 481, 497.

Rud. 962, 1062, 1102, 1153.

Stich. 546.

Trin. 7, 841, 897, 939.

Vidul. frag. VIII. (St. VI) v. 201. pag. 59. al.

Sæpe præter imperat. „advorte“ reperitur etiam altera formula: „sis,“ e. g.:

Asin. 732.: „animus, Argyrippe, advorte sis.“

Capt. 110.: „advorte animus sis tu.“

Accusativo „animus“ adiunxit Plautus aliquoties etiam alterum accus. respect., sive græcum, qui sæpissime pronomine demonstr. „hoc“ vel „id“ exprimitur, e. g.:

Capt. 329.: „Nunc hoc animus advorte.“

Cure. 270.: „hoc animus advorte.“

Epid. 215.: „id adeo qui maxime animus advorterim.“

Trin. 66.: „Sed hoc animus advorte atque aufer ridicularia.“

Accusativus autem „hoc“ vel „id“ inde ortus mihi videtur, quod verba „animus advortere“ in u-

num verbum „animadvertere“ coaluerint, quo factum est, ut verbum „animum advortere“ petiverit obiectum „hoc“ vel „id.“ Notandum est porro, eundem dicendi modum sæpissime verbotenus repeti e.g.: „animum advortas volo“ Capt.: 383, 388, 430; vel „animum advorte sis.“ In universum monendum est, apud Plautum illam formulam „animum advortere“ quinquagies ter occurrere. At apud posteriores Romanorum scriptores hic dicendi modus evanescit.

Cicero quidem usurpat eum admodum raro, nam in orationibus octies eum adhibuit. (Cfr. Merguet Lex. in orat. Cic. T. I. pag. 229). Vice eius fungitur verbum „animadvertere.“

Verum hæc missa facio. Pergamus ad reliqua exempla ex Plauto sumpta, quibus demonstrare cupimus vocabulum „animus“ idem atque vocabulum „mens“ valere:

Amph. 914.: „verum periclitatus sum animum tuum.“

Aul. 715.: „Nequeo cum animo certum investigare;“ (cfr. Cic. dicendi genera: „cogitare cum animo“ leg. agr. II. 64; „considerare cum animo“ Verr. III. 29; „deliberare cum animo“ Verr. III. 95).

Epid. 545.: „Longa dies meum incertat animum.“

Merc. 334.: „Ne hic illam me animum adiecisse aliqua sentiat.“

Mil. gl. 197.: „Dum ego mihi consilia in animum convoco et dum consulo.“

Most. 702.: „Quo magis cogito cum meo animo.“

„ 927. sq.: „atque animo meo sat sapio.“

Pseud. 676.: „animo ut volveram.“

Pseud. 759.: „Quicquid incerti mi in animo prius aut ambiguum fuit.“

Rud. 306.: „animum advorsavi sedulo.“

Trin. 257.: „Hæc ego quom cum meo animo reputo.“

Videamus præterea alia exempla, quæ quidem ad idem genus facultatis animi intellegendi ratiocinandi que spectant, atque eandem significationem ac nomen „mens“ habere videntur, tamen vocabulum „animus“ pro „animi præsentia“ positum esse satis apertum est, e. g.:

Aul. 181.: „nam egomet sum hic, animus domist.“

Bacch. 713.: „Apud test animus noster, Chrysale.“ (Cfr. Cic. Verr. IV. 110.: „qui tandem istius animus est nunc in recordatione scelerum suorum.“ al.)

Cist. II. 1, 6.: „ubi non sum, ibi est animus.“

Epid. 568.

Merc. 589.: „Si domi sum, foris est animus; sin foris sum, animus domist.“

Pers. 709.: „nam animus iam in navist mihi.“

Pseud. 34.: „Nam istic meus animus nunc est, non in pectore.“

Accedit, ut sæpius apud Plautum, nomen „animus“ sensu negativo significationis, de qua supra locuti sumus, adhibito, quod cum apto verbo coniunctum exprimendæ animi absentiae inservit, e. g.:

Mil. gl. 1261.: „Ita animus per oculos meos mihi deficit.“

Mil. gl. 1346.: „Animus hanc modo hic reliquerat.“ — al.

Cumque vis animi intellegendi ratiocinandi que

extrinsecus in sententiis, opinionibus, iudiciis potissimum manifestetur, non mirandum est Plautum haud raro nomen „animus“ pro vocibus: „sententia,“ „opinio,“ „iudicium“ adhibuisse. Cuius rei luculenta exempla legimus in:

Aul. 478. sq.: „Nam meo quidem animo, si idem faciant ceteri, opulentiores pauperiorum filias ut indotatas ducant uxores domum“ etc.

Aul. 539. sq.: „Tamen meo quidem animo aliquanto facias rectius, si nitidior sis filiae nuptiis.“

Bacch. 102.: „Quia piscatus meo quidem animo hic tibi hodie evenit bonus.“

Bacch. 394.: „Nam pol meo quidem animo ingrato homine nihil impensiust.“

Cist. I. 1, 5.: „nisi ut meus est animus fieri non posse arbitror.“

Cure. 499. sq.: „Item genus est lenonium inter homines meo quidem animo ut muscae culices cimices pedesque pulicesque.“

Cure. 505.: „Edepol lenones meo animo novisti lusce, lepide.“

Cure. 514.: „Verum si dignis dicitur, bene dictumst meo quidem animo.“

Epid. 111.: „Iam istoc probior es meo quidem animo cum in amore temperes.“

Men. 200. sq.: „meo quidem animo ab Hippolyta subcingulum Hercules haut aequo magno unquam abstulit periculo.“

Men. 226. sq.: „Voluptas nulla est navitis, Messenio, maior meo animo.“

Merc. 314.: „Nam meo quidem animo plane decrepitus senex.“

Poen. 232.: „meo quidem animo quasi lutosast.“

Rud. 1138.: „Ius merum oras meo quidem animo.“

Stich. 39. sq.: „Quia pol meo animo omnis sapientis suum officium aequomst colere et facere.“

Stich. 86.: „Post id igitur deinde, ut animus meus erit, faciam palam.“

Stich. 103.

Stich. 183. sq.: „Oratio una interiit hominum pessume, atque optuma hercle meo animo et scitissima, qua ante utebantur.“

Trin. 712.: „meus ut animust, eloquar.“

Quam dicendi rationem a Ciceroniano usu loquendi non abhorreere patet ex Inv. I. 4, 5: „quare meo quidem animo nihilo minus eloquentiae studendum est.“ Id. pro Sest. 49.: „hoc meo quidem animo summi in patriam amoris mei signum esse debet certissimum, quod etc. Id. Sest. 22., al.

III.

Atque haec quidem hactenus. Proximum est, ut exemplis comprobem voce „animus“ facultatem concupiscendi appetendique exprimi. Solet enim „animus“ subici vis voluntatis, propositi, consilii ad declarandas sive voluntatis propensiones sive varios affectus. Quas omnes vocabuli „animus“ significationes inde repetendas esse arbitror, quod homines, cum animi sui voluntatem sequuntur, vel propositum sive consilium aliquod capiunt, vel cum propensionibus, affectibus animi succumbunt atque

obtemperant, sæpissime nullam sibi reddant rationem. His præmissis afferamus exempla, ubi apud Plautum „animus“ pro „voluntate“ positus putandus est, e. g.:

Capt. 242.: „Quoniam nobis di immortales animum ostenderunt suum.“

Capt. 387.

Poen. 722.: „Quid, si animus esse non sinit?“

Stich. 2. sq.: „Nam nos eius animum de nostris factis noscimus.“

Trin. 270. sq.; 303. sq.; al.

Nec vero praetermittendum est apud Plautum satis crebram locutionem esse: „inducere animum,“ quasi „ducere in animum,“ quod est sibi persuadere, adduci, e. g.:

Asin. 831. sq.: „quamquam ego istanc amo, possum equidem inducere animum, ne aegre patiar, quia tecum adcubat.“

Bacch. 1185. sq.: „in'haec mecum intro atque induces animum haec, ut eis delicta ignoscas?“

Bacch. 1191.: „Age iam, id utut est, etsi stude decori, patiar: facere inducam animum.“

Capt. 149.: „Numquam istuc dixis neque animum induxis tuum.“

Cist. III. 1, 3 sq.: „Quamquam invita te carbo, animum ego inducam tamen, ut illud, quod tuam in rem bene conducat, consulam.“

Epid. 550.

Pers. 65. sq.: „Nam publicae rei causa quicumque id facit magis quam sui quaesti, eum animum induci potest, civem et fidelem esse et bonum.“

Poen. 877.: „Animum inducam facile, ut tibi istuc credam.“

Rud. prol. 22.: „Atque hoc scelesti si animum inducunt suum, Iovem se placare posse donis hostiis.“

Stich. 346.: „Animum inducam, ut ne istuc verum te elocutum esse arbitrer.“

Atque etiam eodem sensu, quo „inducere animum,“ usurpat etiam Plautus, etsi haud ita frequenter, genus loquendi „inducere in animum,“ cuius unum exemplum exstat in :

Mil. gl. 1269.: „induxi in animum, ne oderim ita ut alias, quando orasti.“ (Cfr. Cic.: „animum inducere“ Sex. Ros. 53; Cluent. 45; Cat. I. 22; „in animum inducere“ Sull. 83) al.

Iam vero voluntas animi, quæ tamquam generalis significatio facultatis animi concupiscendi appetendique haberi potest, patet porro potissimum in propositis atque consiliis. Itaque invenimus exempla, ubi „animus“ significatione non multum differt a vocibus „propositum,“ „consilium,“ e. g.:

Amph. prol. 58: „Teneo, quid animi vestri super hac re siet.“

Amph. 688. sq.: „an periclitamini, quid animi habeam?“

Asin. 112. sq.: „quom tu mihi tua oratione omnem animum ostendisti tuom.“

Merc. 451. sq.: „qui scio, quid sit ei animi.“

Eodem sensu etiam plurali numero adhibetur „animus,“ e. g.:

Merc. 345.: „Ita animi decem in pectore incer-

ti certant.“ (Cfr. Cic.: „quid mihi nunc animi sit“ Deiot. 7., al).

Et quoniam voluntas animi cernitur deinde in animi ipsius sive voluntatis propensione, affectu, propterea Plauto satis accepta est formula: „ex animo,“ quæ, ut e contextu liquet, varium sensum exhibere videtur. Nam apud illum „ex animo“ significare idem ac „sponte“ monemur loco:

Trin. 397.: „Miser ex animo fit, factius nihilo facit.“

Denotat deinde „ex animo“ nonnunquam idem ac „sincere“ id est agere et dicere, non de composito ac per simulationem, e. g. „satis iam dolui ex animo.“

Denique „ex animo“ adhibetur apud Plautum eodem sensu atque „ex animi sententia,“ quæ formula est iurantis aut serio affirmantis, e. g.:

Epid. 526.: „Quod miserescat miser ex animo.“

Stich. 1. sq.: „Credo ego fuisse miseram, soror, Penelopam ex animo, quæ tam diu suo caruit viro.“

Truc. 448. sq.: „Pueri isti date mammam. Ut miseræ matres sollicitæque ex animo sunt, ut se urunt, cruciantque.“ (Cfr. Cic. Phil. XI. 34.: „qui unum Deiotarum in toto orbe terrarum ex animo amicum vereque benevolum, unum fidelem populo Romano iudicavit.“ al.)

Nomen „animus“ inservit porro quam sæpissime animi sive voluntatis variis affectionibus, quæ pro tempore variæ esse solent, exprimendis. Hinc illa apud Plautum tam frequenter adhibita adhortatio: „bono animo es,“ „æquo animo ferto, patitor“

Truc. 455.: „quantast cura in animo.“ — al.

Nomen deinde „animus“ inservit praeterea exprimendis animi motibus et affectionibus, quae in appetitu, cupiditate consistunt, e. g.:

Pseud. 236.: „quonam vincere pacto possim animum?“

Trin. 306—310.: „Qui homo cum animo inde ab ineunte aetate depugnat suo, utrum itane esse mavelit, ut eum animus aequom censeat, an ita potius, ut parentis eum esse et cognati velint: si animus hominem pepulit, actumst, animo servit, non sibi; sin ipse animum pepulit, vivit, victor victorum cluet. Tu si animum vicisti potius, quam animus te, est quod gaudeas.“ Quo loco nomen „animus“ septies adhibitum, -appetitum, cupiditatem, quae ratione regi atque coërceri debent, denotat.

Cum vero motus et affectus animi saepe ab ingenio homini insito proficiscantur, ideoque potest nomen „animus“ hoc sensu adhibitum per vocabulum „ingenium“ reddi, e. g.:

Amph. 645.: „Animo forti atque offirmato ferre et perferre.“

Aul. 487. sq.: „Quorum animis avidis atque insatietatibus neque lex neque sutor capere est qui possit modum.“

Bacch. 612.: „Petulans, proptervo, iracundo animo, indomito, incogitato.“

Bacch. 1015.: „Ego animo cupido atque oculis indomitis fui.“

Men. 269.: „Ego autem homo iracundus, animi perditum.“

Merc. 571. sq.: „Tu quidem meum animum gestas.“

Most. 544.: „nihil est miserius, quam animus hominis conscius.“

Pseud. 44.: „Lacrumans titubantique animo.“

Rud. 685.: „Sed muliebri animo sum tamen.“

Truc. 603.: „Nunc ego meos animos violentos, meamque ex pectore iram promam.“

Nunc vero videamus exempla, ubi apud Plautum nomen „animus“ cum quibusdam verbis coniunctum quendam singularem motum animi et affectum significat. Sic „animus“ pro „amore“ usurpatur:

Asin. 942: „Hic senex si quid clam uxorem suo animo fecit volup.“

Trin. 226.: „magister mihi exercitor animus nunc est.“

Deinde „animus“ idem valet atque „ira“:

Asin. 405.: „Si quidem hercle Aeacidinis minis animisque expletus cedit.“

Aul. 167.: „Istas magnas factiones, animos... nil moror.“

Cas. 252.: „Sed quid ais? iam domuisti animum:“

Mil. gl. 568.: „Vincam animum meum.“

Pseud. 236.: „Quonam vincere pacto possim animum?“ — al.

Aliquoties etiam „animus“ pro „desiderium“ positum est:

Capt. 319. sq.: „Sed te optestor, Hegio, ne tuom animum avariorem faxint divitiae meae.“

Merc. 1001.

Mil. gl. 1215.: „moderare animo, ne sis cupidus;“ al.

Nonnunquam „animus“ idem exprimit atque „audacia“ e. g.:

Amph. 250., 1081.

Aul. 383.: „accessit animus ad meam sententiam.“

Cas. 572.: „Adsitne ei animus quem advocet necne adsiet.“

Men. 35.

Merc. 530., 614.

Mil. gl. 1053. sq.: „Nam nisi tu illi fers suppetias, iam illa animum despondebit.“

Poen. 1250.

Plur. vero numero eodem sensu:

Asin. 280.: „Eros in obsidione linquet, inimicum animos auxerit.“

„Animus“ deinde cum aptis coniunctus vocibus significare potest idem ac „superbia,“ qua tamen significatione plur. numero adhibetur e. g.:

Truc. 639. sq.: „Num quippiam animum vortam ad mores mulierum?“

Postquam filiolum peperit, animos sustulit.“ al.

V.

Proximum est, ut expediamus vocabulum „animus“ apud Plautum usurpari quemadmodum nomen „anima,“ „vita“ ad id, quod est nobis carissimum, designandum, quod sane in blanditiis occurrit: „anime mi“ e. g.:

Cure. 165.

Men. 182.

Most. 336.

vel: „mi anime.“

Asin. 664, 941.

Bacch. 81.

Mil. gl. 1330.

Rud. 1265.

Huc pertinet quoque deminutivum ab „animus“ derivatum, vocabulum „animulus“ in blanditiis a Plauto saepe usurpatum, e. g:

Cas. 134.: „mi animule, mi Olympio, mea vita, mea mellilla, mea festivitas:“

Curc. 98.: „animule mi.“

Men. 361.: „mi animule.“

Apud Plautum occurrit porro saepe antiqua locativi forma „animi,“ quae denotat idem atque „in animo.“ Coniungitur autem cum verbis: „angere se“ aut „angianimi;“ „discruciarı,“ „excruciare“ alıquem, „excruciare se animi“ et „pendere animi.“

Apud Ciceronem occurrit in sing. numero: „animi“ et „animo pendeo,“ sed in plur. numero semper „animis,“ quod argumento est, formam „animi“ minime genetivum in illis locutionibus haberi posse: e. g. Cic. Tusc. I. 40,96.: „quod si exspectando et desiderando pendemus animis, cruciamur, angimur“ etc. Illud „animi“ itaque absolute adverbiorum more est adhibitum. Videamus nunc exempla apud Plautum:

Epid. 544.: „animi pendeo“ Item:

Merc. 127,166.

„Animi pendere“ significat his locis idem ac suspensum, incertum esse, quam ob rem „animus“ in illa formula referendus est ad animum facultate intellegendi, ratiocinandique praeditum, de quo supra disputavimus.

Præterea invenimus hanc antiquam locativi formam „animi“ coniunctam apud Plautum cum verbis : „discrucio,“ „exercucio“ et „ango“. Sic e. g. :

Mil. gl. 720. : „Continuo exercuciarer animi.“

„ „ 1068. : „Quid illam miseram animi exercucias“ ?

Mil. gl. 1280. : „ne illam animi exercucies.“ Item :
Aul. 105.

Epid. 326,390.

Rud. 388,399.

VI.

Restat, ut quaedam de epithetis nomini „animus“ adiectis, id, quod mihi extremum proposueram, in medium proferamus. Maximam partem, ut ex allatis in hac dissertatiuncula exemplis vidimus, nomen „animus“ caret adiectivis, et quidem ita, ut vix quarta pars locorum quoddam adiectivum exhibeat. Ex altera parte epitheta haec sunt simplicissima, maxime vero adhibetur tum a Plauto adiectivum „bonus, a, um,“ vel minus saepe „aequus.“ Praeter adi. „bonus“ fere quinquagies, et adi. „aequus“ fere vicies nomini „animus“ adiectum praesertim in accus. et ablativis casibus, occurrunt porro alia, ut „gratus“ unico Cas. 381. loco, „lenis,“ „tranquillus“ Epid. 600 ; „quietus“ Most. 396 ; „lubens,“ „lubentissimus“ Cist. I, 1, 13 ; Pseud. 1321.

Epithetis his adornat Plautus praesertim ablativum casum sing. numero positum. Quattuor enim inveni exempla, ubi plur. numero epitheton additur :

Aul. 487. „animis avidis.“

Cas. 377. „animis aequis.“

Merc. 345.: „incerti animi.“

Truc. 603.: „animos violentos.“

Deinde occurrunt epitheta nomini „animus“ ablat. casu sing. numero adhibito, adiecta:

Amph. 645.: „animo forti atque offirmato.“

Bacch. 612.: „proptervo, iracundo, indomito, incogitato animo.“

Pseud. 44.: „titubanti animo.“

Rud. 685.: „muliebri animo.“

Praeter adiectiva „bonus“ et „aequus“ omnia cetera sunt fere ἀπὸς σημασία, adiectivis „lenis“ et „tranquillus“ exceptis, quae bis occurrunt.

Ex iis, quae adhuc diximus, satis liquet, nomen „animus“ a Plauto admodum frequenter variaque significatione adhibitum esse. Quam opinionem nostram et versuum computatio, quam ex Plauti fabulis colligere conati sumus, probabilem facit. Nam congesti sub numerum omnes harum Plauti fabularum versus, expleant communem numerum viginti milium septingentorum septuaginta duorum versuum, in quibus trecenties septuagies octies nomen „animus“ variis significationibus est usurpatum. Quare ex ea, quam fecimus numeri computatione sequitur, apud Plautum intra quinquagenos versus semel fere nomen „animus“ occurrere.

Scribebam Beresanlis mense Iunio a. MDCCCXCI.

JO. GUZDEK.

Wiadomości szkolne.

I. Skład grona nauczycielskiego

przy końcu roku szkolnego 1891.

A) Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych:

1. **Grzegorzycy Franciszek**, dyrektor, doktor filozofii, zastępca przewodniczącego Rady szkolnej okręgowój, uczył propedeutyki filoz. w kl. VII. i VIII. 4 godziny tygodniowo.

Profesorowie:

2. ks. **Soniewicki Michał**, tytuł. Radca konsystor., profesor w VIII. randze, zawiadowca biblioteki dla biednych uczniów, uczył religii obrz. gr. kat. w kl. I-VIII. i języka ruskiego w kl. IV. 19 godzin tygodniowo.
3. **Dutkiewicz Piotr**, profesor, gospodarz klasy III., zawiadowca gabinetu historii naturalnej, członek Rady miejskiej, uczył historii naturalnej w kl. Ia, Ib, II, III, V i VI, matematyki w kl. II i III, 18 godzin tygodn.
4. **Spitzer Roman**, profesor w VIII. randze, uczył historii w kl. II, IV; VI i VII, języka polskiego w kl. VIII. 18 godzin tygodniowo.
5. **Flach Ignacy**, profesor, gospodarz klasy VIII, uczył języka niemieckiego w kl. V—VIII, 16 godzin tygodn.
6. ks. **Hocheker Antoni**, profesor, prefekt bursy polskiej, uczył religii obrz. rzym. kat. w kl. I—VIII, 16 godzin tygodniowo.

7. **Steiner Alojzy**, profesor, gospodarz klasy Ib, uczył języka łacińskiego w kl. Ib, języka polskiego w kl. V, VI i VII 17 godzin tygodniowo.
8. **Garlicki Tomasz**, doktor filozofii, profesor, gospodarz kl. VI, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył języka łacińskiego w kl. VI i VIII, języka greckiego w kl. VIII 16 godzin tygodniowo.
9. **Nasalski Julian**, profesor, gospodarz kl. V, uczył języka łacińskiego w kl. V, języka greckiego w kl. V, języka ruskiego w kl. I—III 20 godzin tygodniowo.
10. **Gliński Tomasz**, profesor, uczył historyi i geografii w kl. Ia, Ib, III, V i VIII, języka polskiego w kl. Ib, 18 godzin tygodniowo.
11. **Paszczyński Adam**, profesor, gospodarz klasy VII, uczył języka łacińskiego w kl. VII, języka greckiego w kl. VII, języka polskiego w kl. II, języka niemieckiego w kl. Ib, 18 godzin tygodniowo.
12. **Baczyński Mikołaj**, profesor, gospodarz klasy Ia, kierownik uzupełniającej szkoły przemysłowej, uczył języka łacińskiego w kl. Ia, języka ruskiego w kl. V--VIII, 20 godzin tygodniowo.

Nauczyciele :

13. **Sanat Bazyl**, nauczyciel, zawiadowca gabinetu fizykalnego, prefekt bursy ruskiej, uczył matematyki w kl. V-VIII, fizyki w kl. IV, VII i VIII, 21 godzin tygodniowo.

Zastępcy Nauczycieli :

14. **Godfrejow Kajetan**, egzaminowany zastępca nauczyciela, uczył języka niemieckiego w kl. Ia i III, matematyki w kl. Ia, Ib i IV, 19 godzin tygodniowo,
15. **Olberk Antoni**, zastępca nauczyciela, uczył języka łacińskiego w kl. III, języka greckiego w kl. III i VI, języka polskiego w kl. Ia, 19 godzin tygodniowo.
16. **Furmankiewicz Aleksander**, zastępca nauczyciela, go-

spodarz klasy IV, uczył języka greckiego w kl. IV, języka polskiego w kl. III, języka niemieckiego w kl. II i IV, 17 godzin tygodniowo.

17. **Guzdek Jan**, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. II, uczył języka łacińskiego w kl. II i IV, języka polskiego w kl. IV, 17 godzin tygodniowo.

B) Nauczyciel poboczny:

Salater Hersch, uczył religii mojżeszowej w klasach I—VIII, tygodniowo godzin 8.

C) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

1. Nauczyciele historii i geografii w kl. III, IV, VI, VII uczyli w każdej z tych klas także historii kraju rodzinnego, tygodniowo po 1 godzinie.
2. **Flach Ignacy**, j. w., uczył kaligrafii 2 godziny tygodn.
3. **Wolski Kajetan**, artysta malarz, uczył rysunków 5 godz'n tygodniowo.
4. **Burgiet Marcin**, muzyk, uczył śpiewu 5 godzin tygod.

Zmiany w gronie Nauczycieli

w ciągu roku szkolnego 1891.

1. J. E. Pan Minister W. i O. reskrytem z dnia 26. czerwca 1890. l. 9111 zamianował tutejszego zastępcę nauczyciela Władysława Wasilkowskiego rzeczywistym nauczycielem w c. k. gimnazjum w Przemyślu (Rozporz. Rady szk. kraj. z dnia 18. lipca 1890. l. 572/Pr. Rsk.
2. Jego Ces. i Król. Apostol. Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 7. lipca 1890. raczył najmiłościwiej przychylić się do prośby dotychczasowego Dyrektora tutejszego zakładu Mateusza Kurowskiego o przeniesienie go w stały stan spoczynku.

3. Jego Ces. i Król. Apostol. Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 21. sierpnia 1890. raczył najmiłościwiej zezwolić na przeniesienie Dyrektora c. k. Gimnazyum w Przemyślu Dra Franciszka Grzegorzcyka ze względów służbowych na posadę Dyrektora tutejszego zakładu, w którym zastępował dotychczas Dyrektora ks. prof. Michał Soniewicki.
4. Wys. c. k. Rada szkol. kraj. rozporządzeniem z dnia 5. października 1890. l. 17721 przydzieliła do tutejszego zakładu zast. nauczyciela Kajetana Godfrejowa z gimnazyum w Buczaczu.
5. J. E. Pan Minister W. i O. reskrytem z dnia 9. grudnia 1890. l. 24235 przeniósł profesora Andrzeja Niebieszczańskiego do Stryja, a na jego miejsce profesora Jana Warchoła ze Stryja. (Rozporz. Rady szkol. kraj. z dnia 31. grudnia 1890. l. 22326).
6. Wysoka c. k. Rada szkol. kraj. rozporządzeniem z dnia 9. stycznia 1891. l. 440. przeniosła Antoniego Olberka zastępcę nauczyciela przy c. k. gimnazyum w Przemyślu w tym samym charakterze do tutejszego zakładu.
7. Wysoka c. k. Rada szkol. kraj. zatwierdziła reskrytem z dnia 5. października 1890. l. 17338. nauczyciela Mikołaja Baczyńskiego w nauczycielstwie i nadała mu tytuł c. k. profesora.
8. Wysoka c. k. Rada szkol. kraj. przyznała reskrytem z dnia 10. września 1890. l. 15273. profesorowi D-rowi Tomaszowi Garlickiemu drugi dodatek pięcioletni od dnia 1. września 1890.
9. Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa przyznała reskrytem z dnia 5. października 1890. l. 17335. profesorowi Tomaszowi Glińskiemu pierwszy dodatek pięcioletni od dnia 1. października 1890.
10. Wysokie c. k. Ministerstwo W. i O. przyznało reskr. z dnia 2. grudnia 1890. l. 24.108 egzaminowanemu zastępcy nauczyciela Kajetanowi Godfrejowowi dodatek służbowy w kwocie rocznej 200 zlr. od dnia 1. listopa-

da 1890. (Rozporz. Wys. Rady szkol. krajow. z dnia 5. stycznia 1891. do l. 22090).

11. Wysoka c. k. Rada szkol. kraj. przyznała reskryptem z dnia 12. maja 1891. l. 8491. profesorowi Piotrowi Dutkiewiczowi czwarty dodatek pięcioletni od dnia 1. maja 1891.

II. Rozkład nauk.

A. Przedmioty obowiązkowe :

K L A S A I.

Religia 2 godziny tygodn. Zasady katolickiej wiary i obyczajów.

Język łaciński 8 godzin tygodniowo. Nauka o prawidłowych formach deklinacyi i konjugacyi w połączeniu z praktycznymi ćwiczeniami, najważniejsze przyimki i spójniki. Po 6—8 tygodniach co tydzień zadanie szkolne, w 2. półroczu niekiedy domowe.

Język polski 3 godz. tygodn. Z gramatyki: Elementarna nauka o zdaniu pojedynczym i złożonym, ze zdań pobocznych tylko najpospolitsze, najważniejsze znaki pisarskie. Elementarna nauka odmiany imienia i słowa najważniejsze zasady głosowni przygodnie. Nadto przygodne poznawanie innych części mowy i przygodna nauka składni. Czytanie wzorów według wypisów, opowiadanie i deklamacya. W 1. półroczu co tydzień dyktat; w 2. półr. naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne szkolne, pod koniec roku także domowe (Opowiadania i opisy).

Język ruski 3 godz. tygodn. Z gramatyki: Przeważnie sposobem praktycznym ważniejsze części z pisowni, głosowni i deklinacyi imion. Czytanie, objaśnianie i opowiadanie ustępów prozaicznych i poetycznych, memorowanie niektórych ustępów poetycznych. Ćwiczenia piśmienne jak w języku polskim.

Język niemiecki 6 godzin tygodniowo. Nauka na podstawie ćwiczeń niemieckich Germana i Petelenza. Ćwiczenie uczniów w potocznej rozmowie, prztem przyswajanie niezbędnych wiadomości nauki o formach i zdaniach; przygodnie także pisownia. Czytanie, objaśnianie opowiadanie, rozmowa i uczenie się na pamięć ustępów niemieckich, tudzież tłumaczenie ustępów polskich na język niemiecki. Co tydzień zadanie szkolne lub dyktat.

Geografia 3 godz tygodn. Wstępne pojęcia z geografii fizycznej i matematycznej, orografia, hydrografia, topografia, główne pojęcia z geografii politycznej w połączeniu z ciągłym ćwiczeniem w czytaniu i rysowaniu map na tablicy i papierze.

Matematyka 3 godz. tygodniowo (naprzemian 1 godzina arytmetyki, 1 godz. geometrii). Arytmetyka: dziesiętny układ liczb, cztery działania liczbami całkowitymi, niemianowanymi i mianowanymi, podzielność liczb, ułamki zwyczajne i dziesiętne, rachunek liczbami wielogatkowymi. Geometria: Pojęcie ilości przestrzennych nauka o liniach, kątach i trójkątach z wyłączeniem twierdzeń o przystawaniu. Zasadnicze zagadnienia wykreślne. Liczne ćwiczenia domowe w szkole należycie omówione i przynajmniej w części przerobione. — Co miesiąc zadanie szkolne.

Historia naturalna 2 godz. tygodniowo w 1. półroczu Zwierzęta ssące, w drugim bezkręgowce.

K L A S A II.

Religia 2 godz. tygodniowo. Dzieje starego zakonu.

Język łaciński 8 godz. tygodniowo. Powtórzenie i uzu-

pełnienie nauki odmian prawidłowych, odmiany nieprawidłowe, nieodmienne części mowy, coniugatio periphr. gerundium, gerundivum, accusativus cum infinitivo, ablativus absolutus, zdania skutkowe, celowe, czasowe z cum. — co miesiąc 3 zadania szkolne, 1 domowe.

Język polski 3 godziny tygodniowo. Z gramatyki: Elementarna nauka o zdaniu złożonem; elementarne powtarzanie i uzupełnianie nauki o formach. Czytanie wzorów według wypisów, opowiadanie i deklamacja. — Ćwiczenia ortograficzne w miarę potrzeby; wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne. (Opowiadania i opisy).

Język ruski 3 godziny tygodniowo jak język polski.

Język niemiecki 5 godzin tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach w połączeniu z najważniejszymi prawidłami składni. Pisownia w sposób praktyczny. Czytanie, tłumaczenie, opowiadanie i uczenie się na pamięć, rozmowy. Cztery zadania miesięcznie, przeważnie szkolne.

Historia 2 godz. tygodn. Dzieje starożytne sposobem biograficznym.

Geografia 2 godz. tygodniowo. 1 półr. Szczegółowa geografia Azji i Afryki, pionowy i poziomy kształt i hydrografia Europy. 2 półr. Szczegółowy opis południowej i zachodniej Europy.

Matematyka 3 godziny tygodniowo. Rozkład godzin jak w kl. I. — Arytmetyka: Powtórzenie nauki o ułamkach, skrócone mnożenie i dzielenie, stosunki, proporcye, reguła trzech pojedyncza na podstawie proporcji i rachunku wnioskowego, najważniejsze rzeczy o monetach miarach i wagach, rachunek procentu. — Geometria: Przystawanie trójkątów, wraz ze zastosowaniami. Najważniejsze własności koła i wieloboków. Częste ćwiczenia domowe. Zadania jak w klasie I.

Historia naturalna 2 godziny tygodniowo. 1 półr. zoologia: ptaki, gady, płazy, ryby w stosownym wyborze

2 półr. botanika . opisanie najważniejszych roślin jawnokwiatowych, przeważnie krajowych, dziko rosnących z roślin zagranicznych mające zastosowanie w przemyśle; porównywanie i zbieranie gatunków w rodzaje i rodziny. Z roślin skrytokwiatowych tylko kilka najważniejszych i najpospolitszych form.

K L A S A III.

Religia 2 godz. tygodniowo. Dzieje nowego zakonu.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Z gramatyki składni zgody i nauka o przypadkach w połączeniu z ćwiczeniami praktycznymi. Z Korneliusa Neposa czytano żywoty: Milytadesa, Temistoklesa, Arystydesa, Cymona, Epaminondasa, Pelopidasa, Focyona i Katona. Trzy zadania miesięcznie, z tych jedno domowe a 2 szkolne.

Język grecki 5 godzin tygodniowo. Odmiana imion i czasowników aż do słów na μ , tłumaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie. Od drugiej połowy 1 półroczu co 14 dni zadanie szkolne albo domowe.

Język polski 3 godziny tygodniowo. Z gramatyki: systematyczna nauka deklinacji z ważniejszymi wyjątkami, pominiętymi przy elementarném przerabianiu tej części gramatyki, systematyczna nauka składni rzędu. Powtórzenie nieodmiennych części mowy, prawideł pisowni i znaków pisarskich. Czytanie wzorów według wypisów z uwzględnieniem związku myśli i układu całości i krótkie wiadomości o życiu i zasługach odnośnych pisarzy; opowiadanie i deklamacya. Wypracowania stylistyczne 2 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne. (Przeważnie streszczenia rzeczy poznanych w szkole).

Język ruski 3 godziny tygodniowo jak język polski.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Powtórzenie gramatyki z kl. I. i II.; składnia zgody i rzędu. Czytanie, tłumaczenie, opowiadanie i uczenie się na pamięć ustępów z wypisów w połączeniu z ćwiczeniami w wyraża-

niu się po niemiecku. Dwa zadania miesięcznie, naprzemian szkolne i domowe.

Historja i geografia 3 godziny tygodniowo. — Dzieje średniowieczne. Szczegółowa geografia Europy środkowej, wschodniej i północnej Europy z wykluczeniem monarchii austriacko-węgierskiej; geografia Ameryki i Australii. Geografia matematyczna.

Matematyka 3 godziny tygodniowo. Arytmetyka: Cztery działania liczbami ogólnymi, potęgowanie i wyciąganie pierwiastków. Geometria: Obliczanie powierzchni figur płaskich, podobieństwo trójkątów i wieloboków; o kole, elipsie, paraboli i hyperboli. Ćwiczenia domowe z lekcji na lekcję, co miesiąc zadanie szkolne.

Nauki przyrodnicze 2 godz. tygodniowo. W 1. półroczu minereologia: opisanie i porównanie najważniejszych gatunków minerałów i skał ze szczególném uwzględnieniem krajowych. W 2. półr. fizyka: ogólne własności ciał, nauka o cieple i najważniejsze zasady chemii.

K L A S A IV.

Religia 2 godziny tygodniowo: Nauka o obrzędach kościoła katolickiego.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Gramatyka: nauka o trybach i czasach, infinitivus, oratio obliqua; participium, gerundium, supinum; ćwiczenia w tłumaczeniu z języka polskiego na łaciński, Prozodya i metryka. Czytano z Comment. Caes. de bello Gallico ks. I. i VII. w 2 ostatnich miesiącach drugiego półrocza P. Ovidii carm. selecta. Zadania piśmienne jak w kl. III.

Język grecki 4 godz. tygodniowo. Czasowniki na μ , czasowniki nieprawidłowe, najważniejsze rzeczy ze składni na podstawie odpowiednich przykładów, tłumaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie, tłumaczenie ciągłych ustępów. Miesięcznie dwa zadania, naprzemian domowe lub szkolne.

Język polski 3 godz. tygodniowo. Z gramatyki: Systeme

matyczna nauka konjugacyi składni w obrębie czasownika, systematyczna nauka o zdaniach złożonych i okresach; wierszowanie. Na końcu roku powtórzenie całego materiału nauki gramatyki w ogólniejszym zarysie. Czytanie wzorów według wypisów z szczególnem uwzględnieniem układu całości czyli dyspozycyi czytanych ustępów; opowiadanie, deklamacya, wiadomości o życiu pisarzy jak w kl. III. Zadania jak w kl. III.

Język ruski 3 godz. tygodniowo, jak język polski.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie gramatyki. Czytanie, tłumaczenie, opowiadanie, uczenie się na pamięć ustępów z wypisów z ćwiczeniem w wyrażaniu się po niemiecku. Zadania jak w klasie III.

Historja i geografia 4 godziny tygodniowo. W I. półroczu dzieje nowożytne z szczególnem uwzględnieniem ich związku z dziejami Austrii; w II. półroczu szczegółowa geografia i statystyka austriacko-węgierskiej monarchii z krótkim poglądem na całość jej dziejów.

Matematyka 3 godziny tygodniowo. Arytmetyka: Zrównania pierwszego stopnia o jednej i dwóch niewiadomych, złożone stosunki i proporcye, reguła trzech złożona, procent pojedynczy i składany, rachunek terminu, spółki i mieszaniny. Geometrya: Stereometrya, wzajemne położenie prostych i płaszczyzn, główne rodzaje i pomiar brył. Zadania jak w kl. III.

Fizyka 3 godziny tygodniowo. Mechanika ciał stałych, ciekłych i lotnych, akustyka, magnetyzm, elektryczność, optyka, główne zasady z astronomii i geografii fizycznej.

K L A S A V.

Religia 2 godziny tygodniowo. Dogmatyka ogólna.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Czytano z Livii ab urbe condita l. I, c. 1—48, XXI. c. 1—21. z Ovidii Metam.: De quattuor generis humani aetatibus, de Phaëtonte, de Pentheo, de Philemone et Baucide, de Nio-

bae liberorumque eius interitu, de Mida; z Fasti: De Arione; Ludi Cereales. Piękniejszych ustępów uczono się na pamięć. Z gramatyki powtórzono składnię rządu zgody i składnię przypadków. Tłómaczenie przykładów Trzaskowskiego cz. I. Co miesiąc zadanie szkolne i domowe.

Język grecki 5 godzin tygodniowo. Nauka o rodzajniku składnia zgody i przypadków w połączeniu z ćwiczeniami. W I. półr. Z Chrestomatyi Xenofonta wybór. W II. półroczu z Homera Iliady ks. I. z objaśnieniem różnic dyalektu epickiego i attyckiego, przytém dalszy ciąg lektury Xenofonta przez 1 godz. tygodniowo. Piękniejszych ustępów z Iliady uczono się na pamięć. Co miesiąc zadanie domowe lub szkolne.

Język polski 3 godziny tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie ważniejszych wiadomości z zakresu głosowni i etymologii, poznanych przygodnie w klasach niższych; uzasadnienie ważniejszych rzeczy z nauki o formach przez uwzględnienie dawniejszych form języka ojczystego, jakoteż przez poznanie główniejszych zasad tworzenia i przemiany w zakresie głosowni i flexyi na podstawie stóssownie dobranych wyjątków z pomników języka staropolskiego. Czytanie wzorów według wypisów a na ich podstawie poznanie zwykleszych tropów i figur, rozmaitych rodzajów stylu i najwazniejszych gatunków prozy i poezyi. Wiadomości historyczno-literackie o odnośnych pisarzach. Deklamacya Wypracowania stylistyczne co trzy tygodnie, naprzemian domowe i szkolne. Należyte ćwiczenie w układaniu dyspozycyi.

Język ruski 3 godziny tygodniowo. Gram. 1 godz, nauka o formach języków staro-słowiańskiego i staro-ruskiego, ich etymologia i składnia na podstawie głosowni i nauki o formach języka staro-słowiańskiego wedle Chrestomatyi Ogonowskiego. Czytanie (2 godziny) ustępów zawartych w Chrestomatyi Ogonowskiego, „Погоня“ М. Szaszkiewicza, „Тополя“ Szewczenki i „Страстный

Четверъ" M. Ustyanowicza. Deklamacya. Zadanie co 3 tygodnie, naprzemian domowe i szkolne.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Czytanie wypisów Jandaurka t. I. ze stósowném objaśnianiem gramatyczném i rzeczowém. Ćwiczenia w opowiadaniu i wyrażaniu się po niemiecku, uczenie się na pamięć celniejszych utworów poetycznych. Zadań 7 półrocznie; 3 szkolne, 4 domowe.

Historya i geografia 3 godziny tygodniowo. Dzieje starożytne do wojen punickich; odpowiednie działy z geografii starożytnej.

Matematyka 4 godziny tygodniowo. Algebra: Cztery działania, liczby ujemne, ułamki, podzielność, miara, wielokrotność, proporcye, zrównania pierwszego stopnia o jednej i kilku niewiadomych. Geometrya: Planimetrya. Obok ciągłych ćwiczeń domowych zadanie szkolne co miesiąc.

Historya naturalna 2 godziny tygodniowo. W pierwszym półroczu mineralogia: krystalografia, fizyczne i chemiczne własności minerałów, krótki przegląd systematyczny najważniejszych minerałów, krótki pogląd na budowę ziemi. W drugim półroczu botanika: ujawężniejsze wiadomości z anatomii, organografii, fizylogii i systematyki roślin.

K L A S A VI.

Religia 2 godziny tygodniowo. Dogmatyka szczegółowa.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Czytano Sall. Catilina; Cic. in Catil. I; Verg. Ecl. I, V.; Georg. Laudes Italiae, Armentorum pestis.; Aeneidl. I; Caesar. b. civ. I, 1-30 i 31-87 lektura prywatna. Z gramatyki powtórzono naukę o czasach i trybach, z ćwiczeniami gram. stylist. Zadania jak w V. kl.

Język grecki 5 godzin tygodniowo. W I. półroczu przeczytano Hom. Il. lib. V, VI, XV, wyjątki z XVI, VII. (lektura prywatna), niektórych ustępów uczono się na

pamięć. W II. półroczu Herod. lib. VIII, 1—106; Xen. Cyrop. ustęp 1. i 2. i Memorab.: „Apologia Sokratesa“ i „Herkules na rozstajnej drodze“ Z gramatyki: przegląd przyimków, nauka o czasach i trybach do zdań zależnych; odpowiednie ćwiczenia z Schenkla. Zadania jak w V. klasie.

Język polski 3 godziny tygodniowo. Czytanie arcydzieł literatury narodowej od połowy wieku XVI. do połowy w. XVIII. według wypisów w wyjątkach, a nadto w całości: J. Słowackiego „Jan Bielecki“ i „Ojciec zadźmionych“ i W. Pola „Mohort“. Historia literatury od początku do czasów Stanisława Augusta (na podstawie lub przy sposobności czytanych wyjątków). Deklamacya. Wypracowania stylistyczne co trzy tygodnie przeważnie domowe.

Język ruski 3 godziny tygodniowo. W I. półroczu czytanie z Chrestomaty, przyczem język czytanych ustępów porównywano z dzisiejszym językiem ruskim. W II. półroczu z czytanki Barwińskiego cz. I. „Слово о полку Игоревѣ“, „Наталка-Полтавка“, a nadto „Русинъ воякъ“ Mogilnickiego. Deklamacya. Zadanie co trzy tygodnie, przeważnie domowe.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Czytanie, objaśnianie i streszczanie ustępów prozaicznych i poetycznych z t. II. wypisów Jandaurka a dla ćwiczenia w języku niemieckim opowiadanie przerobionych w szkole ustępów z historyi. Zadania jak w klasie V.

Historya i geografia 4 godziny tygodniowo. Dzieje Rzymian od wojen punickich do końca; dzieje średniowieczne do r. 1492; z geografii starożytnej odpowiednie partye.

Matematyka 3 godziny tygodniowo. Algebra: Potęgi, pierwiastki, liczby niewymierne i urojone, logarytmy. Równanie drugiego stopnia. Geometrya: Stereometrya i trygonometrya z zastosowaniem. Ćwiczenia domowe. Co miesiąc zadanie szkolne.

Historya naturalna 2 godziny tygodniowo. Anatomia i fizyologia zwierząt, zoologia systematyczna.

K L A S A VII.

Religia 2 godziny tygodniowo. Etyka katolicka.

Język łaciński 5 godzin tygodniowo. Czytano: Cic. Pro rege Deiotaro, pro Milone, Laelius (Lektura pryw.); Verg. Aeneid. lib. VI. i VII. Gramatyka od inf. aż do końca z ćwiczeniami gramatyczno-stylistycznymi. Zadania jak w klasie V.

Język grecki 4 godziny tygodniowo. Demostenesa: mowy Olint. I, II, III; Homera od VII, VIII, IX. (V lektura pryw.) Z gram. nauka o trybach od zdań zależnych aż do końca, przegląd partykuł z ćwiczeniami gramat. co tydzień przez pół godziny. Co miesiąc zadanie domowe lub szkolne.

Język polski 3 godziny tygodniowo. Czytanie arcydzieł literatury narodowej w dłuższych wyjątkach według wypisów lub w całości; w I. półr. do Brodzińskiego, w II. półr. od wystąpienia Brodzińskiego i Mickiewicza. Uzupełnianie nauki szkolnej czytaniem domowym. Dalszy ciąg historii literatury (jak w klasie VI). Obok wyimków zawartych w wypisach przeczytano w całości z rozbiorem estetycznym: A. Mickiewicza Grażynę i Konrada Wallenroda; A. Malczewskiego Maryą. Deklamacya. Wypracowania stylistyczne co miesiąc, przeważnie domowe.

Język ruski 3 godz. tygodniowo. Czytanie wzorów według czytanki Barwińskiego cz. II. a nadto przeczytano w całości „Маруся“ Kwitki i Скитъ Манявскій „Mogilnicki w całości. Deklam. Zadanie co miesiąc, przeważnie domowe.

Język niemiecki 4 godz. tygod. Czytanie i estetyczny wybór cenniejszych ustępów poszczególnych pisarzy według wypisów Eggera część II. t. I. a nadto w I. półroczu. „Hermann i Dorothea,“ w II. „Wilhelm Tell“ w całości. Historia literatury od jej początków aż do śmierci Goethego. Zadań półrocz. 5: 2 szkolne, 3 domowe.

Historya i Geografia 3 godziny tygodniowo. Historia nowożytna z uwzględnieniem dziejów wewnętrznych Europy i geografii aż do ostatnich czasów.

- Matematyka** 3 godziny tygodniowo. Algebra: Równania I. i II. stopnia nieoznaczone, wykładnicze, szeregi, rachunek procentowy, kombinacje, wzór Newtona z zastosowaniami. Geometria: Powtórzenie i uzupełnienie trygonometrii, zastosowanie algebry do geometrii i analityka w płaszczyźnie włącznie z liniami stożkowymi. Ćwiczenia domowe. Co miesiąc zadanie szkolne.
- Fizyka** 3 godziny tygodniowo. Uzupełnienie nauki z niższego gimnazjum o ogólnych własnościach ciał. Mechanika ciał stałych, ciekłych i lotnych. Nauka o cieple. Chemia nieorganiczna i zasady chemii organicznej.
- Propedeutyka filozofii** 2 godziny tygodniowo Logika elementarna i zastosowana.

K L A S A VIII.

- Religia** 2 godziny tygodniowo. Historia kościoła katolickiego.
- Język łaciński** 5 godzin tygodniowo. Horat. Carm. I. 1, 3, 7, 14, 22, 24, 34, 35; II. 1, 9, 14, 20; III. 2, 5, 17, 25; IV. 3, 5, 6, 9. Epod. 2, 7 carm. saec. Sat. I. 6, II. 2. Tac. Germania 1—27. Annal. 1—40. Pogląd na literaturę rzymską. Ćwiczenia stylistyczne jak w klasie VII. Zadania jak w kl. V.
- Język grecki** 5 godzin tygodniowo. Platona: Apologia Sokratesa i Kryton; Protagoras 1—12 (a z reszty podane treść dokładną). Sofokl. Elektra. Powtórzone i zaokrąglono wiadomości z życia umysłowego, prywatnego i publicznego Greków. Zadania jak w kl. V.
- Język polski** 3 godziny tygodniowo. Czytanie arcydzieł literatury narodowej wieku XIX. w dłuższych wyjątkach według wypisów, niektórych w całości. Uzupełnienie nauki szkolnej czytaniem domowym. Dalszy ciąg historii literatury XIX. wieku. Deklamacja. Przeczytano w w całości z rozbiorem estetycznym A. Mickiewicza Panna Tadeusza. W II. półroczu powtórzono przeglądowo historią literatury polskiej. Wypracowania stylistyczne

miesięcznie jedno; w I. półr. przeważnie domowe, w II. półr. przeważnie szkolne.

Język ruski 3 godz. tygodniowo. Czytanie wzorów według czytanki Barwińskiego cz. III. a nadto Бый — Тырь Всеволодь „Didyckiego w całości. Deklamacya. Zadanie miesięcznie jedno w I. półr. przeważnie domowe w II. półr. przeważnie szkolne.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Czytanie z rozbiorem estetycznym celniejszych ustępów poszczególnych pisarzy XIX. wieku według wypisów Eggera część II. t. 2. a nadto w I. i II. półroczu czytanie całego dramatu Schillera „Wallenstein“ Historia literatury 19. stulecia aż do najnowszych czasów. Zadania w I. półroczu 2 szkolne, 3 domowe; w II. półr. 4. przeważnie 1 szkolne.

Historya i geografia 3 godziny tygod. Dzieje monarchii austriacko-węgierskiej. W drugim półroczu geografia i statystyka monarchii austriacko-węgierskiej; prócz tego w jednej godzinie tygodniowo powtarzanie ważniejszych partyj z historyi greckiej i rzymskiej.

Matematyka 2 godziny tygodniowo. Powtórzenie, uporządkowanie i zastosowanie na przykładach całego przedmiotu nauki. Zadania jak w kl V.

Fizyka 3 godziny tygodniowo. Elektryczność i magnetyzm ruch falowy, akustyka, optyka, pod koniec półroczu zasady astronomii.

Propedeutyka filozofii 2 godziny tygodniowo. Psychologia empiryczna.

Nauka religii Mojżeszowej.

Nauki tego przedmiotu udzielano w każdej klasie po jednej godzinie tygodniowo, używając przy nauce następujących podręczników:

1) Biblia, 2) Modlitewnik Wolfa, 3) „Prawda wieczna“ przez J. Kramstücka, apr. rozp. Wys. c. k. Rady szkolnej kraj. z d. 16. października 1873. l. 8638. 4) Dzieje biblijne przez J. Planera, apr. rozp. Wys. c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 12. września 1889. l. 10551. w 4 zeszytach. 5) Orator „W'ner mizwa“ przez L. Breuera aprob. reskr. Wys. c. k. Minist. W. i O. z d. 9. lipca 1856. l. 2216. 6) Leitfaden für den Unterricht in der jüdischen Geschichte und Literatur przez Dra D. Cassla, apr. reskr. Wys. c. k. Minister. W. i O. z d. 28. stycznia 1876. 8418.

Plan nauki: I klasa: a) Pojęcie religii, zasady religii Mojżeszowej, o Bogu, Jego istocie i przymiotach według podr. „Prawda wieczna“. b) Historia biblijna od stworzenia świata do śmierci Mojżesza (podług 1. zeszytu Planera). c) Tłómaczenie modlitw na dni powszednie.

II. kl. a) objaśnienie 10 przykazań z etycznym wykładem b) Historia biblijna od śmierci Mojżesza do zgonu Dawida. c) Niektóre modlitwy na sobotę.

III. kl. a) O nieśmiertelności duszy i obowiązkach względem Boga i XIII artykułów wiary z cytatami z pisma św. b) Historia biblijna od rządów Salomona do wygnania Izraelitów z Palestyny przez Nebuchadnezora. c) Niektóre modlitwy na święta i modlitwa „Hallel.“

IV. kl. a) Liturgika czyli o obrzędach podług Breuera. b) Historia pobibl. od wygnania Żydów z Palestyny przez Babilończyków do zburzenia drugiej świątyni przez Tytusa. c) Modlitwy na święta uroczyste.

V. kl. a) Zakon ustny, ciąg dalszy liturgiki podług Breuera. b) Stan izraelitów, rozwój ich literatury począwszy od Alexandra Macedońskiego do upadku Państwa Judei przez Rzymian t. j. od r. 332 przed zw. rach. czasu do 70 po zwykłej rachubie. c) Opowiadanie treści Pentateucha z etycznym wykładem.

VI. kl. a) Obowiązki względem bliźnich podług Breuera (szerzej). b) Historia pobibl. od upadku Judei do wymarcia uczonych „Gaonimów“ t. j. od r. 70 do r. 1040. podług Dra Cassla. c) Czytanie niektórych psalmów Dawida z objaśnieniem.

VII. kl. a) Obowiązki względem siebie samego podług Breuera. b) Stan izraelitów i rozwój ich literatury w Europie od wymarcia Gaonimów do końca wieku 15. c) Tłómaczenie niektórych psalmów Dawida.

VIII. kl. a) Szczególne obowiązki podług Breuera. b) Historia pobibl., stan izraelitów, rozwój ich literatury, począwszy od wygnania żydów z Hiszpanii aż do czasów teraźniejszych podług Dra Cassla. c) Zasady ojców synagogi czyli nauczycieli zakonu ustnego. Uczniów z początkiem roku 58, z końcem roku 51.

Hersch Salater nauczyciel rel. izrael.

B. Przedmioty względnie obowiązkowe i nadobowiązkowe.

a. Przedmiot względnie obowiązkowy.

1. **Język ruski**, w każdej klasie po 3 godz. tygodn. Uwaga. Uczeń, który się z początkiem roku szkolnego zapisał na naukę języka ruskiego, obowiązany jest uczęszczać na nią przez cały rok szkolny.

b. Przedmioty nadobowiązkowe.

1 **Historia kraju rodzinnego**. Naukę tę wykładano w klasie III., IV., VI. i VII. po jednej godzinie tygodniowo, według programu poleconego przez Wysokie Władze szkolne.

2. **Rysunki.** Nauki tego przedmiotu udzielano w 3 oddziałach; oddział I. i II. miały po dwie godziny, III. jedną godzinę tygodniowo. W oddziale pierwszym ćwiczą uczniowie najprzód w rysowaniu linii pionowych i poziomych, figur geometrycznych z modeli druczianych i drewnianych lub też z rysunków przez nauczyciela na tablicy wykonanych; dalej rysowano z wzorów Jana Rottera; uczniowie pilniejsi i zdolniejsi rysowali z wzorów Taubingera ornamenta i kwiaty, a pod koniec półrocza II. z modeli wypukłych papierowych.

W oddziale II. i III. rysowali uczniowie ornamenta i głowy z wzorów Taubingera i innych, następnie z modeli wypukłych papierowych lub gipsowych.

Kajetan Wolski.

3. **Kaligrafia.** Naukę tego przedmiotu pobierali wyznaczeni uczniowie kl. I. i II., w 2 oddziałach po jednej godzinie tygodniowo.

Uczniowie I. klasy rozpoczęli naukę od pierwszych zasad pisania, wyjaśnianych im na wzorach, pisanych na tablicy; poczem przeszli do pisania z wzorów rytów, przyzwolonych przez Wysokie Władze Szkolne. — Uczniowie II. klasy pisali zawsze z takichże wzorów, a nauczyciel tak tu jak i w I klasie wykazywał im braki ich pisma i pouczał praktycznie na ich zeszytach, jak należy prawidłowo pisać. Z końcem każdego półrocza przedkładał nauczyciel pisane przez uczniów próby pisma do przejrzenia Wysokiej Radzie Szkolnej.

Ignacy Flach prof. gimn.

4. **Śpiew.** Nauki śpiewu udzielano w 4 oddziałach po jednej godzinie tygodniowo; w 3 oddziałach śpiewu niższego, a w 4 wyższego. W oddz. I. uczono o tonie, nótach, kluczach z odpowiednimi ćwiczeniami w gamach, tercjach, kwintach. W oddz. II. powtarzano gruntownie to samo co w I. oddz. i śpiewano pieśni świeckie i kościelne. W III. oddziale przygotowywano uczniów do śpiewu wyższego ucząc ich pieśni kościelnych. W IV. oddz. ćwiczą uczniowie w śpiewaniu pieśni świeckich polskich i ruskich, kościelnych (cerkiewnych) i pogrzebowych.

Marcin Burgiet.

Uwaga. Nauczycieli przedmiotów nadobowiązkowych o-
płaca fundusz szkolny. Z tego funduszu pobierają nauczy-
ciele historii kraju rodzinnego 180 złr., nauczyciel rysunków
za 5 godzin tygodniowej nauki 161 złr. 66 ct., nauczyciel ka-
ligrafii 100 złr., nauczyciel śpiewu 160 złr., nauczyciel reli-
gii Mojżeszowej 300 złr.

III. Wykaz książek,

których używać się będzie w roku 1892.

Religia r. l. w kl. I. Katechizm ks. Schustera – Zie-
lińskiego, wyd. 4. Gródek 1888.; w II. Historia biblijna sta-
rego zakonu ks. Dąbrowskiego, wyd. 2. Stanisławów 1888.;
w III. Historia biblijna nowego zakonu ks. Dąbrowskiego,
wyd. 2. Stanisławów 1889.; w IV. Liturgika ks. Jachimow-
skiego wyd. 2. Praga 1882; w V. Dogmatyka ogólna ks. Ja-
chimowskiego, wyd. 2. Lwów 1889.; w VI. Dogmatyka szcze-
gółowa ks. Jachimowskiego, wyd. 2. Lwów 1889.; w VII. E-
tyka katolicka Martina-Soleckiego, wyd. 2. Przemyśl 1885;
w VIII. Historia kościelna Robitscha-Jachimowskiego.

Religia r. gr. w kl. I. katechizm ks. A. Torońskiego,
wyd. 2. Lwów 1890.; w II. Historia biblijna starego zako-
nu podług Tyca-B. J. Lwów; w III. Historia biblijna nowe-
go zakonu podług Tyca-B. J. Lwów.; w IV. Liturgika ks. A.
Torońskiego; w V. Dogmatyka ogólna Wapplera-Pełesza,
Lwów 1876.; w VI. Dogmatyka szczegółowa Wapplera-Pełe-
sza, Lwów 1878; w VII. Etyka Wapplera-Piurki, Lwów 1885;
w VIII. Historia kościelna Wapplera-Stefanowicza Lwów 1885.

Język łaciński. A) Gramatyka w kl. I. i II. Zwią-
zła gramatyka języka łac. Samolewicza, wyd. 2. Lwów 1890.;
w III. gramatyka języka łac. Samolewicza-Sołtysika, wyd. 5.
w kl. IV—VIII, gramatyka Samolewicza, wyd. 4. B) Przy-

kłady łacińskie: w I. kl. Samolewicz-Soltysik, Lwów 1891.; w II. Samolewicz; Przykłady łacińskie, część 2. wyd. 3. Lwów 1887.; w III. kl. Ćwiczenia łacińskie Próchnickiego, wyd. 2. Lwów 1891.; w IV. kl. Ćwiczenia Próchnickiego na kl. IV. Lwów. 1888.; w V. i VI. Ćwiczenia łacińskie na kl. V. i VI. Trzaskowskiego, wyd. 2. Tarnów 1879.; w VII. i VIII. Ćwiczenia łacińskie na klasę VII. i VIII. Próchnickiego wyd. 2. Lwów 1881.; C) Autorowie: w III. kl. Cornelius Nepos, wyd. Kłaka. W IV. Cæsarís Comm. de bello Gall. ed. Pramner-Bednarski; Ovid. ed. Sedlmayer-Bednarski. W V. Liv. L. I. XXII. ed. Zingerle; Ovid. jak wyżej. w VI. Sall. bell. Jugurth. ed. Linker-Klmscha-Soltysik; Cic. in Catil. I. ed. Kornitzer-Soltysik; Verg. ed. Eichler; Caesar de bello civ. I. II. ed. Pauly. W VII. Cic. pro Sestio i Phil. II. ed. Nohl; Cato maior ed. Kornitzer-Soltysik; Verg. ed. Eichler; w VIII. Hor. ed. Grysar; Tacit. Germania i Histor. I. II. ed. Müller.

Język grecki A) Gramatyka w III. i IV. Curtius-Hartel-Ćwikliński, Praga 1890.; i ćwiczenia greckie: Schenk-Lewicki-Parylak, Praga 1891; w V–VIII. gramatyka Samolewicz, wyd. 3. B) Autorowie: w V. kl. Chrestomatya z pism Xenofonta ed. Fiderera, Lwów 1888; Homera Iliada ed. Scheindler-Soltysik cz. I; w VI. Hom. Il. jak kl. V. i Herod. VII. ed. Holder; Xen. Memor., wybór z Chrestomatyi Fiderera; w VII. Demosth. Phil. I., II., III. ed. Wotke-Tempsky wyd. 2.; Hom. Odyss. ed. Pauly-Wotke pars II., w VIII. Platon. Apologia et Crit ed. Christ-Lewicki; Laches ed. Hermann; Sophocl. Philoctetes ed. Schubert. Hom. Odyss. ed. Pauly-Wotke (p. II.).

Język polski A) Gramatyka Małeckiego w kl. I. wyd. 8. (w druku); w klasach następnych wydanie 7. tej gramatyki. B) Wypisy: w I. kl. Próchnickiego i Wójcika, Lwów 1890.; w II. wypisy polskie na kl. II. wyd. V. Lwów 1884.; w III. wypisy polskie na kl. III. wyd. V. Lwów 1889.; w IV. wypisy polskie na kl. IV., wyd. II. Lwów. 1888.; w V. wypisy polskie Próchnickiego, Lwów 1889; w VI. i VII. 1. pół-

roczne wypisy polskie Tarnowskiego i Wójcika, część I. Lwów 1890.; w VII. 2 półr. i VIII. wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego, część II. Lwów 1891. (w druku). C) Obok ustępów z wypisów czytać się będzie w całości w VIII. poemat Mickiewicza: „Pan Tadeusz.“

Język ruski A) Gramatyka E Ogonowskiego, Lwów 1889. w całym gimnazyum. B) Czytanka Romanczuka w kl. I. t. I. część 1. wyd. 3. Lwów 1886. a w kl. II. tom II. część I. wyd. 2. Lwów 1879. Czytanka Partyckiego w kl. III. część I. Lwów 1886.; w kl. IV. część II. Lwów 1886.; w kl. V. Chrestomatya Ogonowskiego; w VI. Chrestomatya Ogonowskiego i wypisy Barwińskiego część I.; w kl. VII. Barwińskiego, część II.; w kl. VIII. Barwińskiego część III. C) Obok ustępów z książki szkolnej będzie się czytać w całości w kl. V. w I. półr. „Страстный четверг“ M. Ustyjanowicza, w II. półr. „Скитъ Манявскій“ A. Mogilnickiego. W kl. VI. w I. półr. „Маруся“ Kwitki, w II. półr. „Наталка-Полтавка“ Kotlarewskiego. W kl. VII. w I. półr. „Мертвецкій Великдень“, „Отъ тобѣ й скарбѣ“, „Козирь-Дѣвка“, w II. półr. „Добре роби — добре й буде“, „Конотонска вѣдьма“ Kwitki.

Język niemiecki: w kl. I. Ćwiczenia niemieckie Germana i Petelena na kl. I. wyd. 3. Lwów 1891.; w II kl. tego samego autora ćwiczenia niemieckie na kl. II, wyd. 2. Lwów 1891.; w III. kl. tego samego autora ćwiczenia niemieckie na kl. III. Lwów 1890.; w IV. kl. wypisy Hamerskiego na kl. IV. wyd 3. Lwów 1889.; w kl. V. Jandaurek-Hamerski: Deutsches Lesebuch für die V. Cl. II. Auflage, Lemberg 1880.; w kl. VI. Jandaurek-Hamerski: Deutsches Lesebuch für die VI. Cl. Lemberg II. Aufl. 1874.; w VII. kl. Egger: Deutsches Lehr- und Lesebuch für höhere Lehranstalten II. Theil 1. Bd. unveränderte 9. Aufl.; w VIII. kl. Egger: Deutsches Lehr- und Lesebuch für höhere Lehranstalten, II. Theil, 2. Bd. 5. Aufl. B) Nadto w kl. III. i IV. Petelena: Deutsche Grammatik für die galiz. Mittelschulen. Kraków 1890. W klasach następnych można używać grama-

tyki niemieckiej Schober-German, wyd. 4. C) Obok wypisów Eggera będzie się czytać w całości: w VII. kl. 1 półr. Hermann und Dorothea, w 2. półr. Jungfrau von Orleans; w VIII. klasie w obu półroczach dramat: Wallenstein — wszystkie w wydaniu Graesera.

Gografia w kl. I. Benoni-Tatomir: krótki rys geografii, wyd. 5. Lwów 1891.; w kl. II. Baranowski i Dziedzicki: Geografia powszechna, wyd. 5. Lwów 1891.; w kl. III. Baranowski i Dziedzicki: Geografia powszechna wyd. 4. w IV. i VIII. Statystyka Szaraniewicza.

Historia: Welter-Sawczyński: Dzieje powszechne skrócone, wyd. 5.; w kl. II. część I.; w kl. III. część II.; w kl. IV. część III. W gimnazjum wyższym Gindely-Markiewicz, wyd. 2. w kl. V. Dzieje starożytne; w kl. VI. Dzieje średniowieczne; w kl. VII. Dzieje nowożytne; w kl. VIII. Tomek-Markiewicz: Dzieje monarchii austriacko-węgierskiej.

Atlasy: dla klasy I., II. i III. Kozena-Gustawicza; dla II. i V. atlas starożytny Schuberta; dla III., IV., VI. i VII. mały atlas historyczny Sprunera. — **Historia kraju rodzinnego** w VII i VIII. A. Lewicki: Zarys dziejów Polski i ziem ruskich. wyd. 2. Kraków 1888.

Matematyka A) Arytmetyka: Zajączkowski: w kl. I. i II. Początki Arytmetyki, wyd. 3. Lwów 1891; w kl. III. i IV. Początki Arytmetyki i Algebry, wyd. 2. Lwów 1891.; w kl. V. Dziwiński: Algebra, Lwów 1891. (w druku); w VI—VIII. Mocnik-Bodyński. B) Geometria: w kl. I. Mocnik-Maryniak: Geometria pogładowa I. wyd. 6. Lwów 1889; w kl. II. Geometria Jamrógiewicza; w kl. III. Mocnik-Maryniak: Geometria pogładowa, II. wyd. 4.; w kl. IV. Geometria Jamrógiewicza. W V—VIII. Mocnik-Stanecki: Geometria, wyd. 2. Lwów 1889.

Historia naturalna w kl. I. i II. I. półr. Nowicki: Zoologia, wyd. 6. Kraków 1890., w II. półr. Rostafiński: Botanika szkolna dla klas niższych, Kraków 1886.; w kl. III. Łomnicki: Mineralogia dla klas niższych, wyd. 2. Lwów 1888; w kl. V. Łomnicki: Mineralogia i geologia dla klas

wyższych, wyd. 2.; w VI Rostafiński: Botanika szkolna dla klas wyższych, Kraków 1886.

Fizyka w III. i IV. kl. Solecki: Nauka fizyki, wyd. 2. Lwów 1890. w VII. i VIII. Solecki: Wykład nauki fizyki, Lwów 1883. i Freunda Zarys chemii.

Propedeutyka filozofii w kl. VII Kozłowski Władysław: Logika, Lwów 1891. (w druku); w kl. VIII. Crüger-Sawczyński: Zarys psychologii. Kraków 1878.

IV. Tematy do wypracowań piśmiennych.

a) W języku polskim.

W klasie V.

1. Glina, jej zastosowanie w przemyśle i sztuce. 2. Widok rynku w Brzeżanach. (Szkolne). 3. Widok z góry Storożysk. 4. Pogrzeb Grażyny. (Na podstawie lektury. — Szkolne). 5. Znaczenie Nilu dla Egiptu. 6. Widok lasu w porze zimowej. (Szkolne). 7. Osnowa „Ojca Zadżumionych“ Juliusza Słowackiego. 8. Skutki wynalezienia prochu strzelniczego. 9. Igrzyska Olimpijskie i ich znaczenie. (Szkolne). 10. Zmiany w przyrodzie przy zbliżającej się wiosnie. 11. Opowiedzieć, w jaki sposób Stanisławowie w „Wiesławie“ Brodzińskiego odzyskali utraconą córkę. (Szkolne). 11. „Mój kraj rodzinny“. (Opis według wiersza Konstantego Gaszyńskiego). 13. Opowiadanie klucznika o zamku Horeszków. (Na podstawie lektury. Szkolne). 14. Opis stepów Nebraski. (Na podstawie lektury.)

W klasie VI.

1. Spór Achileasa z Agamemnonem. (Szkolne). 2. Koń, wielbłąd i ren. 3. Czém jesień w przyrodzie, tém wiek doj-

rzały w życiu człowieka. 4. Urowadzenie księżniczki Halszki Ostrogskiej przez księcia Dymitra Sanguszkę. (Szkolne). 5. Porównać półwysep grecki i włoski pod względem poziomój budowy i wpływ jój na kulturę Grecyi i Rzymu. 6. Jakim stanom przyznaje Stanisław Orzechowski pierwszeństwo w społeczeństwie ludzkim? (Według ustępu „Dyalog około egzekucyi korony polskiej“. Szkolne). 7. Osnowa poematu „Muzza“ Jana Kochanowskiego. 8. Zestawienie mów Cezara i Katoa w sprawie spisku Katyliny. (Według Salustego). 9. Wewnętrzna polityka Karola Wielkiego. 10. Bitwa na grobli boryszkowskiej. (Na podstawie lektury. Szkolne). 11. Przepowiednie Kassandry. (Na podstawie lektury). 12. Zasługi Karola IV. Około Czech. (Szkolne). 13. Burza a wojna. 14. Osnowa sielanki J. B. Zimorowicza p. n. Trużenicy. (Szkolne).

W klasie VII.

1. Charakter Mohorta na podstawie rapsodu rycerskiego Wincentego Pola p. t. Mohort. 2. Dlaczego Karpińskiego nazywamy poetą serca? 3. Istota satyry na podstawie lektury satyr J. Krasickiego i Naruszewicza. (Szkolne). 4. Elegia i tren pod względem estetycznym (Na podstawie przeczytanych odpowiednich poematów Fr. Karpińskiego). 5. Charakterystyka Miecznika. (Na podstawie Maryi Malczewskiego. Szkolne). 6. Sztuka na usłudze religii. 7. Charakterystyka samoluba. (Szkolne). 8. Jaką chwilę w życiu narodu przedstawia Niemcewicz w komedyi „Powrót posła?“ 9. Co skłoniło Jana Kazimierza do złożenia korony? 10. Oskarzenie Konrada Wallenroda przed sądem tajemnym. (We formie mowy. Szkolne).

W klasie VIII.

1. Znaczenie marchii austryackiej i jej koleje od Karola W. do Ottona W. (800—955). (Szkolne). 2. Rozwinąć myśl zawartą w zdaniu A. Mickiewicza: „Cierpi człowiek, bo służy sam sobie za kata, Sam sobie robi koło i sam się

w nie wplata.“ 3. Rozwinać myśl zawartą w słowach: „Cudze chwalicie — swego nie znacie, Sami nie wiecie — co posiadacie“ na podstawie Ody Horacego I. 7. „Laudabunt alii claram Rhodon aut Mytilenen etc.“ 4. Wykazać, o ile potajemni oskarzyciele wpłynęli na smutny wynik procesu Sokratesa (na podstawie Platona: Apologii Sokratesa). 5. Co spowodowało Leopolda I. i jego następców do oparcia potęgi Habsburgskiego domu wyłącznie na dziedzicznych krajach austriackich? (szkolne). 6. Akcja powieściowa i jej zawikłanie w pierwszych sześciu księgach Pana Tadeusza. 7. Invidia gloriae comes (rozwinąć i poprzeć przykładami. Szkolne) 8. Znaczenie pokoju Antalcydasa. (Szkolne). 9. Pożegnanie z kolegami w formie mowy na temat: „Przeto chciejmy wziąć przed się myśli godne siebie, Myśli ważne na ziemi, myśli ważne w niebie: Służmy pocziwěj sławie, a jako kto może, Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże“. (Szkolne).

b) W języku ruskim.

W klasie V.

1. Листъ ученика до родичѣй на початку року шкѣльного. 2. Обжинки въ родиннѣмъ мѣсци. (Описъ). Szkolne 3. Село въ осѣннѣй порѣ. (Образокъ.) 4. Подати головнѣй точки I. договору Руси зъ Греками (szkolne). 5. Здрада Оронтаса. (За Ксенооонтомъ.) 6. Якъ обходять свята Рѣздвянѣй въ моѣмъ родиннѣмъ мѣсци? (Листъ до товариша). 7. Дѣяльнѣсть Антонія Печерскаго — за Патерикомъ (szkolne). 8. Чотыри вѣки роду людскаго. (За Овідійомъ). 9. Шо оповѣдає Данило Мнихъ въ своѣмъ „Поломнику“ о Великѣй Пятници? (szkolne). 10. Церковця на горѣ. (Образокъ). 11. Перекладъ зъ Иліяды Гомера I. 244—298. (szkolne). 12. Заходы Алькона Сафунтинця и Альорка Ишпана коло выѣднаня мира. (Лів. XXI.) 13. Битва при рѣцѣ Каялъ — ведля лектуры (szkolne). 14. Вѣднустъ въ Бережанахъ въ день св. Антонія.

W klasie VI.

1. Пожитокъ дерева. 2. Оповѣдане лѣтописця про похѳдъ Игоря на Половцѣвъ (szkolne). 3. Римъ за часѳвъ вѳины Югуртиньскои. 4. Подвиги Данила въ земли чеекѳй (szkolne). 5. Богатырскій рѣла Діомеда (Гом. Ил. V.) 6. Значѳне птицъ въ природѣ. 7. Подати важнѣйшій роды грамотъ зѣ XIII и XIV. вѣку и пояснити ихъ укладъ (szkolne). 8. О пожитку зѣ науки исторіѳ натуральной. 9. Вѳйна Збаражска — ведля лѣтописи Самовидця (szk.) 10. Приемности гѳрекои подорожи. 11. Сонъ Святослава и его значѳне въ Словѣ о полку Игоревѳмъ (szkolne) 12. Дѣяльнѳсть Рудольфа IV. Фундатора въ Австріи. 13. Выказати свѳйства думы на думѣ „про полонъ турецкій“ (szkolne). 14. Лѣсы и ихъ пожитокъ.

W klasie VII.

1. Пояснити приповѣдку: „Якъ посѣявъ такъ зѳйшло“. 2. Зѣ-вѳдки то походить, що такъ дуже єсмо приязані до родинного мѣсця? 3. Характеръ Наума въ повѣсти Квѣтки „Маруся“ (szkolne). 4. Якими доводами збиває Цицеронъ обвинене Дейотара? (Cic. pro rege Deiot. §§. 15—27.) 5. Хѳдъ мыслій въ думѣ М. Шашкевича „Побратимови“ (szkolne). 6. Пояснити значѳне слѳвъ Горация: „Nil sine magno vita labore dedit mortalibus“. 7. Людвикъ XIV. виновникомъ пѳзнѣйшого упадку Франціѳ. 8. Якъ представляє Метлинскій станъ сироты въ думцѣ „Дитина-сиротина?“ (szkolne). 9. „Давній пригоды боронять вѳдъ шкоды“. 10. Дѣяльнѳсть Шахомія и Іоанникія въ „Блаженнѳмъ каменн“ (szkolne).

W klasie VIII.

1. Характеристика головної особы въ оповѣданю Стороженка п. з. „Кіндратъ Бубненко Швидкій“ (szkolne) 2. „Imperare sibi maximum imperium est“. 3. Чому Цице-

ронъ называет исторію „testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis“. 4. Борба Оттокара II. зъ Рудольфомъ Габсбургскимъ. 5. Характеристика головной особы въ оповѣданіи М. Вовчка „Институтка“ (szkolne). 6. Котрѣ законы спинають пѣзнане себе самого? 7. Наслѣдки перскихъ военъ (szkolne). 8. Пояснене приповѣдки: „Догана мудрого бѣльше стоить, якъ похвала дурного (szkolne). 9 Юрїй Федьковичъ и его заслуги на поли литературы руской. (szkolne).

с) W języku niemieckim.

W klasie V.

1. Eine Uibertragung aus dem Polnischen. (Schulaufg.)
2. Aus dem Leben Kaiser Josef II. Eine Erzählung. Sch. A.
3. Inhaltsangabe des Gedichtes „der Sänger“ von Göthe. 4. Unser Schulzimmer. Eine Beschreibung. Sch. A. 5. Kaiser Maximilian auf der Martinswand. Freie Nacherzählung nach dem Schulunterrichte. 6 Anstalten des Cyrus zum Zuge gegen Artaxerxes. Nach Xenophons Anabasis. 7. Die Tagesordnung eines guten Schülers. Sch. A. 8. Mein heimatlicher Ort. Eine Beschreibung. 9. Alexanders Feldzug nach Indien. Nach dem geschichtlichen Schulunterrichte. Sch. A. 10. Welche allgemein bekannte, schädliche Thiere gibt es bei uns zu Lande und wie sucht man sich ihrer zu erwehren? 11. Welche Wasservögel kennen wir bei uns zu Lande, wovon leben dieselben und wodurch bringen sie uns Nutzen? 12. Aus dem Leben des Erzherzogs Karl. Eine Nacherzählung. Sch. A. 13. Eine Uibertragung aus dem Polnischen. Sch. A. 14. Der Apfelbaum. Eine Beschreibung auf Grund des naturgeschichtlichen Unterrichtes. 15 Inhaltsangabe des Gedichtes „Belsazar“ von Heine. Sch. A.

W klasie VI.

1. Inhaltsangabe des Gedichtes „der Postillon“ von

Lenau. Sch. A. 2. Der Monat September in der Natur. 3. Der dritte punische Krieg. 4. Siegfrieds Werbung um Kriemhild. Sch. A. 5. Das Feuer im Dienste des Menschen. 6. Bei welchen Gelegenheiten und wie greift Hagen in die Handlung des Epos ein? 7. Müssigang ist aller Laster Anfang. Sch. A. 8. Was führte den Untergang der Merovinger herbei? 9. Inhaltsangabe des Gedichtes „Hormusan“ von Platen. 10. Vergleichung des menschlichen Lebens mit einem Flusse. 11. Lebensgeschichte einer Schulbank. Sch. A. 12. Frühling und Herbst. 13. Inhaltsangabe des Gedichtes „Erlkönigs Tochter“ von Herder. Sch. A. 14. Tanne und Eiche — nach ihren äusseren Merkmalen und ihrem inneren Werte. 15. Die Jungfrau von Orleans. Erzählung auf Grund des geschichtlichen Schulunterrichtes. -- Semestralarbeit.

W klasie VII

1. Verdienste Maximilians I. um das deutsche Reich und um Österreich. 2. Schädlichkeit der Ausrottung der Wälder. 3. Das Wasser im Haushalt der Natur. Sch. A. 4. Verlauf der Hugenottenkriege. Sch. A. 5. Was veranlasste Karl V. zur Theilung der Habsburgischen Besitzungen, und wie wurde dieselbe bewerkstelligt? 6. Der Chocimer Krieg unter Siegmund III. im J. 1621. 7. Der goldene Mittelstand. Sch. A. 8. Aussaat und Ernte als Bild des menschlichen Lebens. 9. Nur Erde füllt das gierige Auge. Erklärung des Weisheitsspruches und Darlegung durch Beispiele aus der Geschichte und dem gewöhnlichen Leben. 10. Der Krieg gegen Österreich im J. 1809. Sch. A.

W klasie VIII.

1. Wanderung der Völker auf dem Gebiete des heutigen österreichisch-ungarischen Kaiserstaates. 2. Phönizien und England mit Rücksicht auf Handel und Verkehr. 3. Verdienste Rudolf I. um das deutsche Reich. Sch. A. 4. Ursachen und Verlauf des spanischen Erbfolgekrieges. Sch. A.

5. In deiner Brust sind deines Schicksals Sterne. 6. Ursache und Verlauf des zweiten türkischen Krieges unter Leopold I. 7. Was veranlasste Franz II. die deutsche Kaiserkrone niederzulegen? Sch. A. 8. Es sind die Worte Wallensteins: „Eng ist die Welt, das Gehirn ist weit“ und deren Zusammenhang mit dem Vorhergehenden zu erklären“. Schulaufg. 9. Der polnische Erbfolgekrieg. Schulaufg.

d) Do egzaminu dojrzałości.

1. Z języka łacińskiego: a) Przełożyć na język polski: Tacit. histor. l. I, c. 29 i 30 od słów: Ignarus interim Galba . . . do: pro facinore accipietis. b) Przełożyć na język łaciński z wypisów polskich dla klas niższych szkół g mn. t. II. str. 135 z ustępu 35. „Zburzenie Kartaginy“ od słów: Kartagińczycy przyprowadzeni do rozpaczcy . . . do słów: dawną współzawodniczkę Rzymu.“

2. Z języka greckiego: Przełożyć na język polski Her. l. IX. c. 44 i 45 od słów: *Μετὰ δὲ τὴν ἐπειρώτησιν* do słów: *Καὶ τὴν ἑωυτοῦ τάξι.*

3. Z języka polskiego: Wpływ studyów klasycznych na literaturę i społeczeństwo polskie XVI. wieku.

4. Z języka ruskiego: *Розвѣн власти трибунѣвъ плебейскихъ въ Римѣ ажъ до диктатуры Суллѣ.*

5. Z języka niemieckiego: Es sind die Worte Butlers: „Wo viel Freiheit, ist viel Irrthum, Doch sicher ist der schmale Weg der Pflicht.“ (Wall. Tod. IV. 2. 2514) mit Bezug auf die dieser Stelle vorausgehenden Begebenheiten und mit Bezug auf deren Bethätigung im oeffentlichen- und Privatleben — zu erkläeren. (Wallenstein. Graesers Schulausgaben clasischer Werke.)

6. Z matematyki: Rozwiązać następujące zagadnienia:

$$1 \text{ a) } \frac{3}{4} \sqrt{x-y} = 1 + \frac{1}{\sqrt{x-y}}$$

$$\sqrt{x+y} + \sqrt{x-y} = 5$$

- b) Kapitał A pozostaje przez pewien czas na procencie składanym 4% , a następnie przez taki sam czas na procencie składanym $4\frac{1}{2}\%$ i urósł tym sposobem do pięciokrotnej swęj pierwotnej wartości; jak długo leżał na procencie składanym? — c) W trójkącie wynosi jeden bok $a=40\cdot9m$, suma dwóch innych $b+c=42\cdot3m$, a kąt pierwszemu bokowi przeciwległy $\alpha=150^{\circ}8'14''$; ile wynoszą niewiadome boki i kąty trójkąta?

V. Pomnożenie Zbiorów naukowych w r. 1891

A. Biblioteka.

a) *Dziela do biblioteki profesorów.*

I. zakupione:

Próchnicki: Wypisy polskie dla klasy V. gim. — Fiederer: Chrestomatya z Xenofonta. — Dr. Wallentin: a) Auflösungen zu den Maturitätsfragen aus der Mathematik. b) Resultate zu den Beispielen aus der Arithmetik. — Dr. Kleyer: a) Lehrbuch der Zinseszins. b) Lehrbuch der arithm. und geometr. Progressionen. — Romańczuk: Ruska czytan-ka. Część I. Tom I. — Dr. Wallentin: Methodisch geordnete Sammlung von Beispielen aus der Arithmetik. — Tarnowski-Wójcik: Wypisy polskie dla klas niższych gim. i real. część I — Próchnicki-Wójcik: Wypisy polskie dla klasy I. gimn. i realn. — Wallace: Ben-Hur. — Dr. Zajączkowski: Początki Arytmetyki i Algebry. Część II. na III. i IV. kl. Dr. Mocnik-Maryniak: Geometrya poglądowa część I. na I. i II. klasę, część II. na III. i IV. kl. — Majerski: Geografia monarchii austryacko-węgierskiej. — Kostomariw: Ruska Istorja 2 tomy. — Dr. Jerzykowski: Słownik do żywotów Neposa. — Laudes: Historia biblijna, — Baranowski-

Dziedzicki: Geografia powszechna, 3 zeszyty. — Dr. Cybulski: O wpływie szkoły. — Langl: Bilder zur Geschichte, 10 tablic. — Pindler: Die einheitliche Mittelschule. — Lukes: Militärischer Maria-Theresien Orden. — Dr. Drbal: a) Lehrbuch der Psychologie. b) Propädeutische Logik. — Hamerski: Wypisy niemieckie na 3 klasę. — Słowacki: Pisma pośmiertne 3 tomy. — Wreciona: Ruska prawopys. — Werchratskij: Korolodworskij rukopys. — Partycki: Nimecko-ruskij słowar. — Chmielowski: Józef Ign. Kraszewski. — Pilat: Pamiętnik Towarzystwa im. Ad. Mickiewicza Rocznik IV-ty. Dr. Biegeleisen. a) Pan Tadeusz, studyum. b) Juliusz Słowacki. — W. B.: Kronika potoczna i anegdotyczna z życia Ad. Mickiewicza. — Borgk: Aristophanis Comoediae. — Dr. Gräsel: Grundzüge der Bibliothekslökre. — Dr. Schiller: Handbuch der Pädagogik. — Sydow-Habenicht: Methodischer Wandatlas Nr. 1. Erdkarten. 2 egzemp. — Werner: Metrik und Poetik. — Duden: Orthographisches Wörterbuch. Benedix: Mündlicher Vortrag. — Güntler: Grundzüge der tragischen Kunst. — Curtius-Hartel-Ćwikliński: Gramatyka języka greckiego. — Schenk-Lewicki-Parylak: Ćwiczenia greckie. — Neubauer und Divis: Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens — Sedlatschek: Haus Habsburg-Lothringen. Szematyzm królestwa Galicyi i Lodomeryi na rok 1891. — K. F; Baur. (Janota). Monarchia austr. weg. — Dindorf: Demosthenes vol. I. 2. e. — Pauly: Demosthenes I. Bändchen. — Dindorf: Xenoph. Cyropädie. — Dindorf: Xenoph. Anabasis 3 egzemp. — Holder: Herodot. de bello Persico. 2 egz. — Grysar: Livius vol. II, 2 egzemp. — Halm: Taciti Annales 3. egzemp. — Halm: Taciti Historiae 2. egzemp. — Dindorf: a) Sophoclis Ajax 3. egzemp. b) Sophoclis Antigone 3. egzemp. c) Oedipus Coloneus. — Schubert: Sophoclis König Oedipus 3 egzemp. — Klotz: Ciceronis Tusculanarum disputationum 3 egzemp. i Ciceronis oratio pro Archia.

II. darowane:

Wys, c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty nadesłało

ostatni rocznik wydawnictw wiedeńskiej c. k. Akademii Umiejętności, mianowicie: 11. tomów i 2 zeszyty. — Wysoka Rada szkol. kraj. nadesłała: a) Benko: Das Datum auf den Philippinen. b) Sprawozdanie Wys. Rady szkol. kraj. o stanie szkół średnich w latach 1888–1890. — Wys. c. k. Namiestnictwo: Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych. — Biblioteka Akademii Umiejętności w Krakowie nadesłała: Recit de quelques Catastrophes. — Magasin des familles. — Kosiński: Rzymianie w Grecyi. — Rousseau: La Nouvelle Heloise, 4 tomiki. — Szwecya i pisma Alexandra Przeździeckiego. — Ogiński Michel: Memoires. — Zakrzewski: Pamiętniki Samuela Maskiewicza. — Wittevergensis Melchior Junius: Politicarum quaestionum. — Braun: Bericht vom polnischen und preussischen Münzwesen. — Akademia Umiejętności w Krakowie nadesłała 222 tomów dzieł swoich wydawnictw. — Towarzystwo pedagogiczne nadesłało: Książka pamiątkowa ku uczczeniu złożenia zwłok Adama Mickiewicza. — Od byłego dyr. gimn. Wgo Pana M. Kurowskiego: Stammer: Lehrbuch der Chemie. — Baumgartner: Die Naturlehre. — Kunzek: a) Studien aus der höheren Physik. b) Die Lehre vom Lichte. — Zimmermann: a) Die Macht der Elemente. b) Handbuch der Physik. — Colshorn: Musterstücke, Aufgaben und Stoff zu schriftlichen Arbeiten. — German-Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy, (dar wydawcy). — Weidner-Heck: Cornelii Nepotis vitae, (dar wydawcy). — Kopia: Listy Narcyzy Zmichowskiej, (dar autora). — Parylak-Lewicki: Schenkla ćwiczenia greckie, (dar wydawcy). — Patoczka: Cornelii Nepotis vitae, (dar autora) Amborski: praktyczny kurs jęz. franc. cz. I. i II, (dar autora). Heck: Pobył Władysława IV. we Lwowie r. 1634. i Józefa Bartłomieja Zimorowicza, (dar autora).

III. Zakład prenumeruje czasopisma:

1. Przewodnik bibliograficzny. — 2. Muzeum. — 3. A. teneum. — 4. Przegląd polski. — 5. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. — 6. Zeitschrift für den physikal.

und chem. Unterricht. — 7. Wochenschrift für classische Philologie. — 8. Mittelschule. — 9. Wiener Studien. — 10. Zorja (ruskie). — 11. Die oest.-ung. Monarchie in Wort u. Bild (ciąg dalszy). 12. Gazeta Lwowska z Przewodnikiem naukowym. — 13. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht.

b) Do biblioteki uczniów :

I. Zakupione :

Bronikowski: a) Powieści historyczne. — b) Mysza wicza wśród jeziora Gopła. — Robinzon Małyj. — Mohylnycki: Pyśma. — Borakowski: Zbyrnyk dramatycznych tworiw. — Kalitowski: Materiały do literatury apokryficznej. — Ustyanowycz: Powisty. — Barwiński: a) Istorja Rusy. b) Staupigianańskoje Bractwo uspeńskie. — Barwiński: Jeho życie i dijalnist. — Zakliński: Geografia Rusy. — Ogonowski: Markian Szaszkewycz pro jeho życia i pyśma. — K. S. z pid Bałza: Widkrytie Ameryki. — Konyski: Opowiadania. — Stodolski: Etnografia Sławiańszczyzny. — Smails-Barwiński: Pomicz własna. — Bernatowicz: Powieści z podań i obyčajów krajowych. — F. hr. Skarbek: Powiastki polskie. — Wójcicki: a) Zarysy domowe, 4 tomy. b) Obrazy starodawne, 2 tomy. — Gogol: Weczeri na chutori, 2 tomiki. — Neczuja: Istorja Rusy. — Proświta: Istorja Ukrainy. — Niewiarowicz: Wspomnienie c Adamie Mickiewiczu. — Stachurski: Opowieści stepowe. — Hesse-Wartegg: Kanada und Neufundland. — Kamberg: Gullivers Reisen. — Moritz: Leben und Abenteuer don Quixotes. — Spyri: a) Aus Nah und Fern. b) Heimatlos. c) Verschollen nicht vergessen. — Schmidt: Ausgewählte Jugendschriften, 4 tomy. — Vollmar: a) Das Pfarrhaus in Indien. b) Drei Weinachtsabende. c) Weinachtsgrün. Verrirt und gefunden. — Waldmann: Auf gefahrvollen Pfaden.

II. Dary :

Od byłego dyrektora gimn. Wego Pana M. Kurowskiego: Miłkowski: Prawidła obyczajności. — Die Dioskuren, literarisches Jahrbuch. — Od uczniów: Tworzymir: Opowiadania. — Kornaz-Zaleska: Bajeczki prawdziwe. — Od OO. Jezuitów z Krakowa: Misye katolickie, rocznik bieżący.

Dr. Tomasz Garlicki
zawiadowca biblioteki naucz.

B. Gabinet fizykalny:

1) Fłaszka dla nieprzenikliwości. 2) Jajo Kolumba. 3) Cylinder pochyły. 4) Kolej odśrodkowa. 5) Aparat do ciśnienia na ściany boczne. 6) Waga niwelacyjna. 7) Lewar. 8) Lewar krzywy, oraz wodotrysk. 9) Aparat Torricellego. 10) Ano-Katho. 11) Motyl elektryczny. 12) Aparat Lemingera do składania ruchów. 13) Polichord. 14) Greneta baterya.

Bazyli Sanat
zawiadowca gabinetu fizykalnego.

C. Gabinet przyrodniczy:

Zakupiono od firmy A. Pichler's Witwe & Sohn w Wiedniu: 1) Naturalny skelet człowieka mosiężnym drutem wiązany. 2) Przemianę jedwabnika, 8 preparatów. 3) Przemianę mącznika młynarka (Tenabrio molitor). 4) Melolontha vulgaris (model z masy papierowej, 512-krotne powiększenie).

Piotr Dutkiewicz
zawiadowca gabinetu przyrodniczego.

D. Dla nauki rysuuków:

a) Zakupiono od firmy A. Pichler's Witwe & Sohn w Wiedniu: 1. Modeli z masy papierowej serya II. i III. (18

ornamentów i 6 głów).— 2. Modeli gipsowych 7. 3. Dwa biusty: Parys i Psyche. — b) Otrzymano w darze od Wysokiej Rady szkolnej krajowej jeden egzemplarz I. zeszytu „Metodycznych wzorów rysunkowych“ wraz z tekstem objaśniającym.

E. Dla nauki śpiewu zakupiono :

Brossig: Zwei Offertorien. — Schaller: a) Missa „de Beata“ b) Zweite Sonntagsmesse. — Schöpf: Missa Angelica. — Koennen: Die Gradualien, Sequenzen und Offertorien Dobrzyński: Veni Creator. — Stefani: Msza polska na trzy głosy. — Ziętarski: Salve Regina na chór męski. — Nidecki Salve Regina na chór męski. — Krogulski: Ave Maria. — Moniuszko: a) Na skrzydłach pieśni. b) Zwiastowanie na Mezzo sopran lub baryton. c) Modlitwa. d) „O władco świata“ na Mezzo sopran lub baryton.

VI. ważniejsze rozporządzenia Władz szkol.

1. Reskryptem z dnia 8. lipca 1890. l. 10573. zawiadomiła Wys. c. k. Rada szkol. kraj., że w myśl rozporządzenia Wys. Ministerstwa W. i O. z dnia 31. maja 1890. roku l. 9524. także uczniowie szkół realnych mogą być przypuszczeni do studyów farmaceutycznych, jeżeli się wykażą świadectwem złożenia egzaminu z języka łacińskiego z zakresu pierwszych sześciu klas gimnazyalnych. — Podania o przypuszczenie do tego egzaminu należy wnosić do Wys. Rady szkol. kraj. z uwidocznieniem, w jaki sposób i w jakim czasie nabył kandydat znajomości języka łacińskiego. Gimna-

zyum, w którym ma być składany egzamin za opłatą taksy w kwocie 5 złr., wyznaczy c. k. Rada szk. kraj.

2. Rozporz. z d. 16. października 1890. l. 18152 poleciła Wys. c. k. Rada szkol. kraj: a) Uczniowie, którym w drugiem półroczu klasy VIII. wyznaczono egzamin poprawczy z jednego przedmiotu po teryach, powinni do tego egzaminu przystąpić w ostatnich dwóch dniach sierpnia i zaraz wnieść podania o przypuszczenie do egzaminu dojrzałości w terminie wrześniowym. — b) Abituryenci, reprobowani na rok przy pierwszym egzaminie nie potrzebują wносить podań do Rady szkol. kraj. o przypuszczenie do powtórnego egzaminu, jeżeli przystępują do niego w tym samym zakładzie, w którym zdawali pierwszy egzamin, a wykażą się legalnem świadectwem moralności za czas upłyniony od pierwszego egzaminu. —

3. Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. z dnia 25. lipca 1890. l. 15090. zaprowadza muzyczny strój normalny.

4. Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. z dnia 15. września 1890. l. 19097. (Wys. Rada szk. kraj. z dnia 17. października 1890. l. 17498) poleca czuwać nad rozwojem fizycznych sił młodzieży.

5. Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. z d. 9. października 1890. l. 20493. normuje sposób uwidocznienia przewinienia w myśl §. 81. ust. 9. Zarysu organizacyjnego w świadectwie dojrzałości.

6. Wys. c. k. Rada szk. kraj. z d. 3. listopada 1890. l. 18972. wydała „Normę instrukcyi w sprawie utrzymania czystości i porządku w budynku szkolnym, polecając Dyrekcji szczegółowo wykazać, jakie urządzenia i środki byłyby potrzebne, gdyby instrukcyja miała być przeprowadzoną w całej rozciągłości.

7. Wys. c. k. Rada szk. kraj. z d. 18. listopada 1890. l. 19454. wydaje instrukcye w sprawie uwalniania uczniów I. klasy od opłaty szkolnej w I. półroczu.

8. Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. z dnia 16. grudnia 1890. l. 22543. poleca zwracać uwagę abituryentów na po-

trzebę obeznania się z przepisami immatrykulacyjnymi i dotyczącymi służby wojskowej.

9. Wys. c. k. Rada szk. kraj. z d. 27. stycznia 1891. l. 1229. zawiadamia, że będzie remunerowała autorów najlepszych rozpraw umieszczonych w programach szkół średnich na prowincyi.

10. Wys. Prezydyum c. k. Rady szk. kraj. z dnia 15. lutego 1891. l. 69. ogłasza przepisy o umundurowaniu.

11. Wys. c. k. Rada szk. kraj. z dnia 18. marca 1891. l. 4956. ustanawia liczbę godzin nauki przedmiotów nadobowiązkowych i wymiar przypadającej za nie remuneracyi.

12. Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. z dnia 5. marca 1891. l. 1140. poleca zapisywać w protokołach z egzaminów wstępnych do I. klasy także cenzury z wypracowań piśmiennych wedle zwykłej skali cenzur bez osłabiających dodatków.

13. Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. z d. 10. marca 1891. l. 4235. zarządziło, by klasyfikacya uczniów klasy najwyższej w II. półroczu odbywała się nie przed piśmiennym, lecz dopiero w ostatnich dniach szkolnych przed ustnym egzaminem dojrzałości.

14. Wys. c. k. Ministerstwo W. i O. z dnia 17. marca 1891. l. 39. uwalnia profesorów stanu duchownego od noszenia uniformu, a przyznaje prawo noszenia uniformu zaprzysiężonym suplentom.

15. Wys. c. k. Rada szk. kraj. z d. 8. czerwca 1891. l. 10712. wydaje instrukcyą dla udzielania nauki historii naturalnej.

Sprawa rozwoju sił fizycznych młodzieży.

W myśl Okólnika Wys. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 17. października 1890. l. 17498. wydanego z powodu restryktu J. E. Pana Ministra Wyznań i Oświecenia z dnia 15. września 1890. l. 19097. w sprawie rozwoju sił fizycznych młodzieży, zaprowadzono w zakładzie w ciągu roku szkolnego następujące urządzenia :

1. W wolnych od nauki godzinach urządzali gospodarze klas z swoimi uczniami wycieczki do pobliskich lasów, gdzie się odbywały zabawy na świeżem powietrzu. Zabaw wspólnych w zakładzie nie było, z powodu, że gimnazjum ani placów osobnych, ani ogrodu, ani podwórza nie posiada.

2. Szan. Towarzystwo łyżwiarskie istniejące w mieście, ofiarowało na prośbę dyrektora 200 biletów dla uczniów zakładu; z tych 50 bezpłatnych, 100 płatnych (po zniżonej cenie) po 1 złr., a 50 po 50 ct., za co Dyrekcyja imieniem wdzięcznej młodzieży złożyła Towarzystwu serdeczne podziękowanie. —

3. Świetny Zarząd c. k. wojskowej pływalni nadesłał na prośbę dyrektora 12 biletów t. j. 8 kąpielowych i 4 do nauki pływania bezpłatnie w wartości 44 złr. — za co Dyrekcyja zakładu na tém miejscu szczerą wynurza podziękę. Zresztą wypada nadmienić, że uczniowie kąpią się w stawie miejscowym każdej chwili bez żadnego ograniczenia.

4. Nauki gimnastyki uczniowie nie pobierali wcale z powodu, że zakład niema ani sali gimnastycznej, ani podwórza; w mieście niema także Towarzystwa gimnastycznego, ani nauczyciela gimnastyki. Brak ćwiczeń gimnastycznych daje się czuć bardzo dotkliwie, ale przy obecnych stosunkach miejscowych zaradzić mu na razie niepodobna.

VII. Kronika zakładu.

Wpisy uczniów do zakładu odbyły się 29., 30. i 31. sierpnia 1890. Egzamina wstępne do I. klasy odbyły się przed feryami 16. i 17. lipca, po feryach 1. i 2. września. W pierwszym terminie składało ten egzamin 42, w drugim

31, razem 73 uczniów. Reprobowano 23. Ogółem przyjęto do gimnazjum z początkiem roku 375 uczniów publicznych i prywatystów.

W dniach 1. i 2. września przedsięwzięto także egzamina poprawcze i wstępne do klas wyższych.

Z powodu znacznej liczby uczniów podzielono klasę I. na dwa oddziały; drugiej klasy, liczącej 68 uczniów, nie podzielono dla braku sił naukowych.

Dnia 3. września 1890. odprawiono uroczyste nabożeństwo wspólne dla młodzieży obrz. rz. kat. i gr. kat. z wezwaniem Ducha św. i odśpiewaniem hymnu ludowego. Nauka regularna rozpoczęła się 4. września.

Uroczystość Imienin Najjaśniejszego Pana dnia 4. października i Najjaśniejszej Pani dnia 19. listopada 1890. obchodził zakład uroczystym nabożeństwem, odśpiewaniem Te Deum i hymnu ludowego.

Z końcem listopada urządziła młodzież szkolna za zezwoleniem Dyrekcyi wieczorek muzyczno-deklamacyjny ku uczczeniu pamięci Adama Mickiewicza, a w połowie kwietnia podobny wieczorek ku uczczeniu pamięci Tarasa Szewczeniuki I w jednym i w drugim wieczorku wzięła udział młodzież polska i ruska tudzież całe grono nauczycielskie.

Z końcem I. półrocza (dnia 27. stycznia 1891). uległ chorobie piersiowej nowo przyjęty uczeń VI. klasy Kazimierz Grzegorzczak, były celujący uczeń gimnazjum przemyskiego, rokujący jak najpiękniejsze nadzieje. W smutnym obrzędzie pogrzebowym wzięła udział młodzież całego zakładu wraz z gronem profesorów, a odprowadzając zwłoki przedwcześnie zgasłego młodzieńca na miejsce wiecznego spoczynku w sposób iście koleżeński przyniosła bodaj częściową ulgę zboliałemu sercu ojca.

Pierwsze półrocze ukończono 30. stycznia, drugie rozpoczęto 3. lutego. W czasie od 16. do 27. kwietnia 1891. lustrował zakład c. k. Inspektor krajowy WPan Jan Lewicki; po skończonej lustracji odbyła się konferencya z gronem nauczycielskiem.

Od 25. maja do 1. czerwca włącznie odbywał się piśmienny, a od 30. czerwca do 8. lipca włącznie ustny egzamin dojrzałości pod przewodnictwem c. k. Inspektora krajowego WPana Jana Lewickiego. Dnia 9. lipca nastąpiło uroczyste rozdanie świadectw abiturjentom. Po nabożeństwie dziękczynnem zgromadzili się w sali przystrojonej abiturjenci, uczniowie klas wyższych, przedstawiciele Duchowieństwa, Władz politycznych i autonomicznych, publiczność i grono nauczycielskie. Imieniem zakładu pożegnał abiturjentów Dyrektor, wskazując im w swęj przemowie ich obowiązki względem Boga i kraju, zachęcił do sumiennej i wytrwałej pracy, jeżeli chcą godnie odpowiedzieć zadaniu, jakie społeczeństwo kiedyś im powierzy; a imieniem młodzieży VIII. klasy abiturjent Janiszewski podziękował Dyrektorowi i nauczycielom za 8-letnią opiekę i naukę. Następnie rozdał dyrektor abiturjentom świadectwa i zabrał głos powtórnie, a podziękowawszy gronu za gorliwą i sumienną pracę około dobra ustępującej z zakładu młodzieży wzniósł okrzyk na cześć Najjaśniejszego Pana, który obecni trzykrotnie powtórzyli z zapalem. Podczas tej uroczystości odśpiewał chór młodzieży kilka pieśni a na końcu hymn ludowy.

Wynik egzaminu dojrzałości i wykaz imienny abiturjentów pod IX.

Dnia 21. czerwca wzięła bardzo wielka część młodzieży dobrowolny udział w uroczystem nabożeństwie odprawionem w kościele parafialnym obrz. łącz. w 300-letnią rocznicę śmierci św. Alojzego, patrona młodzieży szkolnej.

Dnia 27. czerwca odprawiono w kościele i cerkwi dla młodzieży szkolnej nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. Cesarza Ferdynanda.

W ciągu roku szkolnego przystępowała młodzież katolicka trzy razy do św. Spowiedzi i stołu Pańskiego i odprawiła w Wielkim tygodniu rekolekcyę wielkanocną.

Nadto uczęszczała prawie cała młodzież z własnej woli, bez nadzoru ze strony zakładu, codziennie na nabożeństwo ranne szczególnie do cerkwi, gdyż ta jest najbliżej zakładu.

W uroczystość Jordanu tudzież Bożego Ciała według obrządku rz i gr. kat. bierze udział cała młodzież katolicka, ustawiając się przed gmachem szkolnym w czasie procesyi, a uczniowie VII kl. mają przywilej stawiania i ubierania ołtarza w bramie gmachu szkolnego.

Rok szkolny zakończono 15. lipca uroczystym nabożeństwem dziękczynnym i odśpiewaniem hymnu ludowego. Po nabożeństwie rozdano uczniom świadectwa.

VIII. STATYSTYKA UCZNIÓW.

(Cyfry małe oznaczają uczniów prywatnych)

	K L A S A										Razem
	I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem	
	a	b									
Z końcem roku 1889/90.	35 ^r	44	41 ^a	44 ^a	42 ²	31	34	42	29	342 ^s	
Na początku roku szkolnego 1890/91 przyjęto.	37	39	67	39	52	50	27	30	34	375	
W ciągu roku szkolnego przybyło.	3	1	2	2	1	2	1	1	2	15	
W ogóle zatem przyjęto do zakładu	40	40	69	41	53	52	28	31	36	390	
Między tymi było:											
Przybyłych z obcych zakładów a mianowicie:											
a) z klasy niższej	27	30	6	4	4	8	3	3	1	86	
b) powtarzających klasę	=	1	—	3	4	3	1	—	1	13	
Ponownie przyjętych a mianowicie:											
a) z klasy niższej	6	—	57	31	42	32	16	25	33	242	
b) powtarzających klasę	7	9	6	3	3	9	8	3	1	49	
W ciągu roku opuścilo zakład	4	6	3	1	7	9	4	7	2	43	
Liczba uczniów z końcem r. 1890/91	36	34	66	40	46	43	24	24	34	347	
Między tymi było:											
a) uczniów publicznych	36	34	66	40	45	43	24	23	34	345	
b) prywatnych	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	
2. Miejsce urodzenia (ojczyzna):											
Z Brzeżan	3	5	14	4	9	4	3	4	3	49	
Z powiatu brzeżańskiego	6	3	9	5	5	6	3	1	3	38	
Z innych powiatów Galicyi	26	26	43	31	29 ¹	36	18	18 ¹	27	254 ^a	
Z Bukowiny	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	

	K L A S A										Razem
	I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem	
	a	b									
6. Wedle miejsca pobytu rodziców:											
Miejscowych	13	9	28	13	19	13	10	10	7	122	
Z pow. brzeżańskiego	5	9	11	6	4	7	3	7	5	57	
" podhajeckiego	2	3	4	7	6	5	—	—	4	31	
" przemysłańskiego	1	3	8	2	5	2	—	—	—	24	
" robatyńskiego	8	2	9	3	1	4	1	3	4	35	
Z innych pow. Galicji	7	8	6	9	10	12	7	3	14	76	
Razem	36	34	66	40	45	43	24	23	34	345	
7. Wedle stanu rodziców:											
Właściciele dóbr	—	—	—	3	1	1	1	—	—	8	
Urzędników państw.	6	6	13	6	4	7	3	7	—	52	
Księży	4	3	5	7	5	8	4	7	10	53	
Nauczycieli	3	1	6	1	3	3	—	—	1	18	
Lekarzy	3	—	1	—	2	1	—	—	—	7	
Adwokat i notaryusz	—	1	—	1	1	—	—	—	—	3	
Dzierżawców	3	1	6	—	2	1	—	—	—	13	
Oficyalistów prywatnych	7	9	19	6	7	5	2	1	4	60	
Przemysłowców	8	5	8	5	5	9	3	2	4	49	
Właściciele realności	—	—	—	—	6	3	2	—	4	15	
Rzemieślników	—	2	—	5	—	—	2	2	3	14	
Wiesniaków	—	5	8	2	6	—	6	4	2	38	
Sług rządowych	—	1	—	4	—	—	1	—	1	7	
Sług prywatnych	2	—	—	—	3	—	—	—	3	8	
Razem	36	34	66	40	45	43	24	23	34	345	

8. Klasyfikacja:

a) Z końcem roku 1891:

Stopień I. z oznaczeniem	1	3	-	3	1	3	3	3	1	1	1	1	1	1	12
Stopień I.	19	45	30	30	26	16	18	18	23	30	34	23	23	23	227
Do egzaminu poprawczego przeznac.	2	3	4	4	4	3	3	3	4	1	3	3	3	3	25
Stopień II.	8	11	3	3	7	3	10	10	8	2	3	3	3	3	52
Stopień III.	6	4	3	3	5	1	8	8	0	-	0	0	0	0	29
Nic klasyfikowano	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	36	66	40	40	43	24	45	45	23	34	34	23	23	34	345

b) Uzupeł. do r. szkolnego 1890:

Egzamin poprawczy składac pozwol.	6	2	2	2	8	5	8	8	6	6	6	6	6	6	49
Złożyło egzamin	5	2	2	2	8	5	7	7	5	5	5	5	5	5	46
Nie złożyło egzaminu	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	3
Ostateczny zatem wynik klasyfikacy za rok szkoły 1890:															
Stopień I. z oznaczeniem	4	2	6	6	1	2	4	4	3	1	1	1	1	1	23
" I	22	29	34	34	19	23	32	32	35	26	26	35	35	35	255
" II	7	4	4	4	7	8	4	4	6	2	2	6	6	6	48
" III.	2	6	-	-	4	1	2	2	-	-	-	-	-	-	16
Razem	35	41	44	44	31	34	42	42	42	29	29	42	42	42	342

9. Opłata uczniów:

Opłatę szkol. złożyło w I. półroczu	28	30	17	17	25	10	17	17	8	4	4	8	8	152
" w II. "	16	7	14	14	24	9	27	27	7	14	14	7	7	138
Od całej opłaty uwolnion. w I. pół.	9	7	23	23	24	16	31	31	21	30	30	21	21	215
" w II. "	20	28	26	26	22	15	21	21	21	22	22	21	21	221
Opłata szkolna wynos. w I. półroczu	420	450	195	195	375	150	255	255	120	60	60	120	120	2280
" w II "	240	105	300	300	360	135	405	405	105	210	210	105	105	2070
Razem	660	555	495	495	735	285	660	660	225	270	270	225	225	4350

IX. Wynik egzaminu dojrzałości

odbytego w czasie od 3. czerwca do 8. lipca 1891.

Do egzaminu zgłosiło się:

a) uczniów publicznych	30
b) externistów	9
Razem	<u>39</u>

Z tych uznano za:

a) dojrzałych z odznaczen. uczniów publ.	3
b) dojrzałych ,	16+4 extern.
c) niedojrzałych z poprawką z 1 przedm.	6+1 „
d) niedojrzałych i reprobowano na rok	5+2 „
e) „ i „ bez terminu	—+1 „
f) do ustnego egzaminu nie dopuszczono	—+1 „
Razem publ.	<u>30+9 extern.</u>

Imienny wykaz abiturjentów

A) Świadectwo dojrzałości z odznaczeniem otrzymali:

Janiszewski Jan
 Kłodnicki Felix
 Zaremba Emilian

B) Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Friedmann Szymon Hersch	Leszczyński Miron
Gurguła Jarosław	Łepki Bohdan Nestor
Herwy Emilian Józef	Marków Jacek
Hlebowicki Sofron	Paprocki Michał
Jaryczewski Sylwester	Rauch Icyk
Jędrzejowicz Tomisław Leop.	Spitzer Bolesław Roman
Korduba Teofil Mieczysław	Swerhun Filip

Szymański Mieczysław	Kinal Andrzej (extern.)
Zajączkowski Tytus	Pisecki Jan (extern.)
Hillbricht Alexander (ext.)	Telichowski Włodzim. (ext.)

Z tych zamierzają się udać: na teologią 10., prawo 8., filozofią 4., akademią sztuk pięknych 1.

X. Miejscowa pomoc naukowa

dla ubogich uczniów.

Pomoc naukową otrzymywali ubodzy uczniowie tutejszego gimnazjum przez stypendya i zapomogi z funduszków krajowych i miejscowych jakoteż ze strony Burs. Liczbę stypendystów i kwot przez nich pobranych wykazano w ustępie VIII. punkt 11.

Stan funduszków miejscowych z zarządzie Wieleb. XX. Katechetów był następujący:

PRZYCHÓD:

1. Pozostałość z roku 1890. . . .	0 2 ct + 57 69 ct.
2. Z puszek (datków uczniów i naucz.) w ciągu całego roku wpłynęło .	22 14 ct. + 12 19 ct.
3. Datek od Wgo Pana Momockiego	3 50 ct. + 3 50 ct.
Razem .	<u>25 66 ct. + 73 38 ct.</u>

ROZCHÓD:

1. Na opłatę szkolną	2 — ct.
2. Na ubrania	10 30 ct.
3. Na wsparcie drobnymi datkami .	12 24 ct. + 10 50 ct.
Razem .	<u>24 54 ct. + 10 50 ct.</u>
Pozostaje na rok przyszły nadwyżka	1 12 ct. + 62 88 ct.

Dla wspierania ubogich uczniów istnieją w Brzeżanach dwie Bursy: a) Bursa im. Jakubowicza i b) Bursa ruska.

a) Bursa imienia Jakubowicza (polska).

Majątek Bursy im. Jakubowicza składa się: 1. z dwóch domów parterowych; w jednym mieszkają wychowawcy i prefekt, w drugim mieści się kuchnia, jadalnia i szpital. -- 2. z ogrodu. 3. z kapitału żelaznego 23.100 złr. 4. z biblioteki, w której znajduje się 1391 tomów książek do czytania i 292 książek szkolnych. W roku szkol. 1891. było umieszczonych w Bursie 27 uczniów, a mianowicie z powiatu brzeżańskiego 5, podhajeckiego 3, przemysłańskiego 7, rohatyńskiego 4, złoczowskiego 2, rawskiego 1, lwowskiego 1, kołomyjskiego 1, buczackiego 1, kałuskiego 1, jarosławskiego 1. Według stanu rodziców było między nimi: synów urzędników państwowych 5, nauczycieli ludowych 4, księży 1, prywatnych oficyalistów 6, mieszczan 9, sług państwowych 2. Do klasy I. uczęszczało 9, do II. 8, do III. 4, do IV. 4, do V. 1, do VII. 1 = 27. Według obrządku było: łac. 25., gr. kat. 2.

Między uczniami w Bursie umieszczonymi było 8 na wikcie bursowym bezpłatnie, 19 za opłatą miesięczną od 3 do 10 złr. Wszyscy uczniowie bez różnicy otrzymywali mieszkanie, wikt, pranie, opał i światło.

Oprócz nauki szkolnej uczyło się 14 wychowawców muzyki instrumentalnej.

Bursą zarządza Wydział złożony z 7 Członków. Prezesem Bursy jest Wielmożny Pan Franciszek Wolfarth, właściciel Kurzan, świadczący wiele dobrego dla tej instytucji; kasyerem Wielmożny Pan Franciszek Wolski, wicemarszałek Rady powiatowej i c. k. notaryusz w Brzeżanach. Prefektem Bursy i odpowiedzialnym nadzorcą je^{tech}techeta gimnazy-
alna Wiel. ksiądz Antoni Hocheker.

Świetne Rady powiatowe: brze^{ka}, p^a, podhajecka, rohatyńska i przemysłańska wspierają^l pol^a polską znacznij-
szymi kwotami, gdyż każda z nich za^{na}na na Bursę rocznie po 200 złr. Członkowie i Dobrodzie^{rsy} (rsy (w r. 1891. by-

ło ich 18) wspierali ją częścią datkami w gotówce, złożonej w kwocie 76 złr., częścią datkami w naturaliach.

Bezpłatnym lekarzem Bursy jest Wielmożny Pan Dr. Al. Zauderer; lekarstw dostarcza apteka Wgo Pana Dursta z opustem 25%.

b) Bursa ruska.

„Bursą ruską w Brzeżanach“ zarządza Wydział złożony z 9 Członków. Prezesem oraz kasyerem jest katecheta gimnaz. Wiel. ks. Michał Soniewicki, sekretarzem i zarazem prefektem naucz. gimn. Wielm. Pan Bazyli Sanat. W roku szkoln. 1891. było umieszczonych w Bursie uczniów 20, między tymi 19. Rusinów, 1 Polak. Co do stanu rodziców było synów księży 6, urzędników 1, nauczyciela 1, oficyal. pryw. 1, diaka 1, rzemieślnika 1, włościan 8, woźnego 1.

Oprócz nauk pobieranych w szkole uczyli się wychowawcy w zakładzie śpiewu choralnego i cerkiewnego, śpiewali na chórze w cerkwi podczas nabożeństw w niedziele i święta uroczyste; niektórzy uczyli się muzyki i gimnastyki.

Świetne Rady powiatowe wspierają bursę znaczniejszymi rocznie uiszczanymi datkami, mianowicie: brzeżańska 200 złr., podhajecka 200 złr., rohatyńska 175 złr. i przemysłańska 150 złr. Jaśnie Wielmożna Pani Marya hr. Potocka z synem Jaśnie Wielmożnym hr. Jakóbem Potockim raczyli darować wszelki materiał potrzebny na urządzenie gimnastyki i gotówką 50 złr.

Członków wspomagających Bursę jest 60; roczna wkładka wynosi 1 złr.

Znaczniejsze kwoty na rzecz Bursy ofiarowali: Jaśnie Wielmożny Pan Lityński, radca ministeryalny 10 złr.; Przewiel. ksiądz kanonik Czyrowski z Babiniec 10 złr. 10 ct.; WPani Minodora Hajwanowiczowa 10 złr.; WPan Hajwanowicz 10 złr.; Wks. Barusiewicz prob. w Psarach 5 złr.; WPan Józef Kulczycki, ck. sędzia w Budzanowie 3 złr.; Wks. Horszowski z Żurawna 3 złr.; Wks. Dobrzański z wesela w Burzkówce 10 złr.; WPan Andrzej Dr. Czajkowski, adwokat kra-

jowy w Brzeżanach 5 złr., Szan. Bractwo cerkiewne z Łuczyniec 3 złr.; WPan Wolski, wicemarszałek Rady powiatowej 5 złr.; Przewiel. ks. Teliszewski z Biłki 85 złr. 39 ct.; Przewiel. ks. Mielnicki, wicerektor ze Lwowa 3 złr. 40 ct.; Wiel. ks. Biliński ze Strzelisk 5 złr. Ogółem 90 złr. 89 ct.

Lekarzem Bursy jest WP. Al. Dr. Zauderer, który od jej powstania leczy uczniów bezpłatnie, a nadto ofiarował na rzecz bursy 15 złr.; lekarstw dla chorych dostarza aptekarz WPan Adof Durst z opuszczeniem trzeciej części należitości.

Dyrekcya składa imieniem ubogiej młodzieży szkolnej wszystkim łaskawym jej Opiekunom i Dobrodziejom jakoteż Szan. Zarządom obydwóch burs najszczerze podziękowanie.

XI. Do rodziców i opiekunów.

Wpisy uczniów do gimnazyum na rok szkolny 1892. odbędą się dnia 29., 30. i 31. sierpnia. Późniejsze zgłoszenie się do zapisu tylko w wyjątkowych wypadkach może być uwzględnione.

Uczniowie zgłaszać się mają osobiście w towarzystwie ojca, matki lub opiekuna, przyczém mają przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnić w dwóch egzemplarzach kartę wpisową.

Uczniowie nowo wstępujący mają przedłożyć:

a) metrykę chrztu lub urodzenia, hez której żaden uczeń do zakładu przyjętym nie będzie;

b) świadectwo szkolne tego zakładu, w którym dotychczas pobierali nauki z potwierdzeniem Dyrekcyi, że można ich przyjąć do innego zakładu. Przy wpisie zapłacić mają takse wstępną w kwocie 2 złr. 10 ct.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie 1 złr. na pomnożenie środków naukowych.

Opłata szkolna, która na jedno półrocze wynosi 15 zł, ma być złożoną w pierwszych sześciu tygodniach półrocza.

Uczeń chcący uczęszczać na naukę któregośkolwiek przedmiotu nadobowiązkowego, winien się wykazać zezwoleniem rodziców, a kto naukę tę rozpocznie, obowiązany jest uczęszczać na lekcye regularnie i oddawać się jej z należytą pilnością. Opuszczanie lekcyj i zaniedbywanie się w przedmiocie nadobowiązkowym wpływa niekorzystnie na cenzurę z pilności.

Ponieważ nie może być rzeczą obojętną ani dla zakładu ani dla rodziców, u kogo uczniowie mają mieszkać, przeto zechcą rodzice i opiekunowie dowiedzieć się pierwszej u Dyrekcyi, czy miejsce, gdzie synów lub pupilów swoich umieścić zamierzają, nie należy do zabronionych.

Wskazaną jest także oględność w wyborze tak zwanych domowych dyrektorów czyli korepetytorów, których rodzice i opiekunowie już w swym własnym interesie nie powinnyby wyznaczać bez porozumienia się z Dyrekcyą.

Częste porozumiewanie się szkoły z rodzicami, opiekunami i nadzorem domowym jest rzeczą nader pożądaną. W każdą więc drugą niedzielę od godziny 10-11 znajdować się będą Dyrektor i Profesorowie w sali konferencyjnej dla udzielania rodzicom, opiekunom i nadzorcom domowym wiadomości o postępie w naukach i zachowaniu się uczniów.

Egzamina wstępne do klasy I. odbywać się będą w dwóch terminach t. j. przed wakacjami 15. i 16. ewentualnie 17. lipca i po wakacjach 1. i 2., a w razie potrzeby także 3. września. Wybór jednego z tych terminów pozostawia się rodzicom. W każdym z tych terminów rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, a powtórzenie egzaminu wstępnego ani w tym samym, ani w innym zakładzie nie jest dozwolone.

Rozp. z dnia 26. kwietnia 1890. l. 6595. dotyczące się egzaminów wstępnych do kl. I, poleca egzaminatorom, aby wymagali :

a) Z religii wiadomości z obowiązkowej nauki cztero-klasowych szkół ludowych;

b) Z języka polskiego: czytania płynnego i wyrazistego; objaśniania ustępów pod względem treści i związku myśli; znajomości części mowy, odmiany imion i czasowników; znajomości zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbioru jego części pod względem składu sgody i rządu; poprawnego napisania dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom.

c) Z języka niemieckiego: czytania płynnego, znajomości rodzajników, rzeczowników, przywiotników i zaimków; odmiany słów posiłkowych i czasowników słabych w formach strony czynnej i biernej.

d) pisania liczb do miliona włącznie; czterech działań rachunkowych w całych liczbach i znajomości ważniejszych miar metrycznych.

Na egzamina wstępne do klas wyższych tudzież na egzamina poprawcze przeznaczają się dni 1. i 2., a ewentualnie i 3. września.

Nabożeństwo wstępne odbędzie się dnia 3. września, po-
czem dnia 4. września rozpocznie się regularna nauka szkolna.

Dr. Franciszek Grzegorzczuk

c. k. Dyrektor.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW

z końcem II. półrocza.

Klasa I. A.

Klasyfikowano uczniów 36.

Stopień celujący:

Baczyński Włodzimierz

Stopień pierwszy:

Bieniasz Kazimierz

Chomyk Antoni

Dubanowicz Stefan

Fichman Mojżesz

Füzessery Stanisław

Galusiński Kazimierz

Grzegorzcyk Józef

Kisilewski Waleryan

Koniuszewski Stanisław

Konopada Włodzimierz

Krawczuk Feliks

Łepki Mikołaj

Łotocki Orest

Melchert Kazimierz

Mosora Antoni

Mulkiewicz Józef

Sabatowski Antoni

Wilczek Romuald

Nartowski Stanisław

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów. —
stopień drugi otrzymało 8, trzeci 6.

Klasa I. B.

Klasyfikowano uczniów 34.

Stopień celujący:

Grubski Jan

Stopień pierwszy:

Bączkowski Jan

Bobowski Włodzimierz

Duralski Franciszek

Ferenc Korneli

Filar Mieczysław

Goldberg Jakób

Janowicz Włodzimierz

Kowalski Eugeniusz
 Kowenicki Jakób
 Kuliczkowski Seweryn
 Lilien Chuny
 Łahodyński Włodzimierz
 Maiblum Salamon
 Martini Kazimierz
 Mossetti Paweł

Mydlak Emilian
 Orlewicz Wincenty
 Romanowski Władysław
 Smółka Antoni
 Spes Izidor
 Stronczak Henryk
 Widawski Konrad
 Zarzecki Mieczysław

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów. —
 Stopień drugi otrzymało 5, trzeci 2.

Klasa II.

Klasyfikowano uczniów 66.

Stopień celujący:

Bilecki Jan
 Dyki Aleksander
 Matlachowski Jan

Stopień pierwszy:

Bachmann Henryk
 Bajcar Teofil
 Baranowski Eustachy
 Białogórski Stanisław
 Bielski Władysław
 Błaszkiwicz Roman
 Borkowski Stefan
 Brubacher Zygmunt
 Buchelt Teofil
 Buchowiecki Jan Kazim.
 Dołżycki Karol
 Fangor Stanisław
 Fangor Tymoteusz
 Florer Michał
 Grochowalski Józef
 Gutkowski Wiktor
 Karman Rafał
 Karpów Ludwik
 Kohlberger Mieczysław

Kopaczyński Jan
 Kowalski Włodzimierz
 Kowbasnyk Hilary
 Löbel Juda
 Łoziński Kajetan
 Makohński Antoni
 Malawski Włodzimierz
 Modyczko Kazimierz
 Momocki Maksymilian
 Monciebowicz Eugen
 Orlewicz Emil
 Paszczyński Stanisław
 Plapler Asriel
 Rawicz Salomon
 Scherer Władysław
 Siemieński Jan
 Sobotkiewicz Józef
 Steiner Zygmunt
 Steuden Jan
 Szostkiewicz Jan
 Tarnawski Bolesław
 Teichmann Mieczysław
 Wittlin Nataniel
 Zauderer Jan
 Zieliński Jan
 Zieliński Mieczysław.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów. --
 Stopień drugi otrzymało 11, stopień trzeci 4.

Klasa III.

Klasyfikowano uczniów 40.

Stopień pierwszy:

Allerhand Julian
 Bętkowski Juliusz
 Błoch Stanisław
 Born Artur
 Bursztin Leon
 Chomyk Włodzimierz
 Faciewicz Julian
 Gottwald Leopold
 Gruszka Eliasz
 Günsberg Eliasz
 Hajdukiewicz Michał
 Janowicz Hipolit
 Jarymowicz Michał
 Juński Stefan

Korduba Włodzimierz
 Krynicki Włodzimierz
 Kuliczkowski Michał
 Malinowski Andrzej
 Małeński Bazyli
 Nawrocki Andrzej
 Omeiss Grzegorz
 Padlewski Mieczysław
 Płoszczak Kajetan
 Rabner Herman
 Siengalewicz Roman
 Strachanowski Jan
 Trampler Adalbert
 Turkiewicz Michał
 Turkiewicz Stanisław
 Widawski Kazimierz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów. —
 Stopień drugi otrzymało 3, trzeci 3.

Klasa IV.

Klasyfikowano uczniów 45.

Stopień celujący:

Choraży Michał,
 Gelobter Szymon
 Żukrowski Antoni

Stopień pierwszy:

Bobrowski Ludwik
 Chimiakowski Jakób
 Choma Paweł
 Hlebowicki Tytus
 Kolarzowski Leon
 Kuczma Józef
 Kuziów Eliasz

Kwieciński Roman
 Lurie Aron
 Mucykowski Bazyli
 Myśliński Jan
 Ogonowski Jan
 Rawicz Jakób
 Schenker Saul
 Sokulski Jan
 Tanczakowski Jarosław
 Tanczakowski Włodzimierz
 Teitelbaum Paweł
 Winnicki Edmund
 Wittlin Salamon

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów. —
 Stopień drugi otrzymało 10, stopień trzeci 8.

Klasa V.

Klasyfikowano uczniów 43.

Stopień celujący:

Goldschlag Kasiel

Stopień pierwszy:

Baczyński Jan Dyonizy

Baranowski Józef

Bermann Henryk

Bilski Mieczysław

Feller Chaim

Feuerstein Izrael

Flach Gustaw

Freund Katz Eisig

Hillbricht Alfred

Jasiński Stanisław

Jędrzejowicz Zdzisław

Jonas Józef

Kusznierz Stefan

Lichtgarn Dawid

Loebel Leibisch

Maresz Feliks

Mońciebowicz Bogdan

Nowakowski Stanisław

Ostersetzer Arnold

Piórecki Maryan

Pniewski Beuedykt

Pohrilles Henryk

Tarnawiecki Julian

Wesołowski Eustachy

Wielickowski Włodzimierz

Woźniak Jan

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów. —
 Stopień drugi otrzymało 7, stopień trzeci 5.

Klasa VI.

Klasyfikowano uczniów 24.

Stopień celujący:

Scholz Józef

Stopień pierwszy:

Bahrynowicz Roman

Barusiewicz Teodor

Butz Karol

Kałyn Jan

Kusznierz Bazyl

Lisieniecki Piotr

Omeiss Józef

Przyszlak Michał

Seroiczkowski Aleksander

Smółka Włodzimierz

Sokulski Justyn

Strilczyk Andrzej

Szadkowski Piotr

Welc Bronisław

Zajączkowski Wincenty

Zawadzki Ludwik

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów. —
 Stopień drugi otrzymało 3, trzeci 1.

Klasa VII.

Klasyfikowano uczniów 23.

Stopień celujący:

Baczyński Teodozy

Stopień pierwszy:

Bartków Eustachy

Bobowski Stefan

Borzęcki Jan

Dyki Julian

Flach Henryk

Fried Aleksander

Gurgula Włodzimierz

Hlebowicki Klemens

Jurczyński Leon

Komarnicki Celestyn

Ostachowicz Karol

Pajkusz Teodor

Piurko Michał

Romach Mikołaj

Skomorowski Eustachy

Słoniewski Wiktor

Szostkiewicz Karol

Tarnawski Wiktor

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 ucznia. —
 Stopień drugi otrzymało 3.

Ważniejsze omyłki druku.

- Str. 7. w. 6. od góry: zam. „conjuguntur“: „coniunguntur“.
„ 8. w. 2. „ dołu po „experti“ dodać: „et vim concupiscendi“
„ 13. w. 7. „ „ opuścić „quod“.
„ 13. w. 6. „ „ zam. „inservit“: „inserviat“.
„ 17. w. 12. „ góry zam. „ita“: „item“.
„ 22. w. 4. „ dołu „ „animi“: „animo“.
„ 26. w. 5. „ „ „ „positum“: „positus“.
-

Przypomnienie.

Zwraca się uwagę rodziców i uczniów, aby kupowali tylko książki przepisane dla tutejszego c. k. gimnazjum, a wyznaczone dokładnie w osobnym spisie w ustępie III., innych bowiem podręczników uczniom w szkole używać nie wolno.

Szymański Mieczysław	Kinal Andrzej (extern.)
Zajączkowski Tytus	Pisecki Jan (extern.)
Hillbricht Alexander (ext.)	Telichowski Włodzim. (ext.)

Z tych zamierzają się udać: na teologią 10., prawo 8., filozofią 4., akademią sztuk pięknych 1.

X. Miejscowa pomoc naukowa

dla ubogich uczniów.

Pomoc naukową otrzymywali ubodzy uczniowie tutejszego gimnazjum przez stypendya i zapomogi z funduszków krajowych i miejscowych jakoteż ze strony Burs. Liczbę stypendystów i kwot przez nich pobranych wykazano w ustępie VIII. punkt 11.

Stan funduszków miejscowych z zarządzie Wieleb. XX. Katechetów był następujący:

PRZYCHÓD:

1. Pozostałość z roku 1890. . . .	0 2 ct + 57 69 ct.
2. Z puszek (datków uczniów i naucz.) w ciągu całego roku wpłynęło .	22 14 ct. + 12 19 ct.
3. Datek od Wgo Pana Momockiego	3 50 ct. + 3 50 ct.
Razem .	<u>25 66 ct. + 73 38 ct.</u>

ROZCHÓD:

1. Na opłatę szkolną	2 — ct.
2. Na ubrania	10 30 ct.
3. Na wsparcie drobnymi datkami .	12 24 ct. + 10 50 ct.
Razem .	<u>24 54 ct. + 10 50 ct.</u>
Pozostaje na rok przyszły nadwyżka	1 12 ct. + 62 88 ct.